



Békére nevelés az ifjúsági munkában



Békére nevelés az ifjúsági munkában



Co-funded by
the European Union



IMPRESSZUM

Szerkesztők: Gulyás Barnabás, Turda Luca

Szerzők: Elina Lauttamäki, Gulyás Barnabás, Turda Luca

Közreműködők: Maria Sakarias, Elisa Suominen, Kirsika Ilmjärv, Sanne Säär, Kristina Masen, Asso Viiding, Karin Kronika, Helmut Kronika

Magyar fordítás, adaptálás: Nagy Gabriella, ifjúsági szakértő és tréner

Olvasószerkesztő: Koch Bernadett

Projekt konzorcium vezető: XAMK- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (Finnország)

Projekt konzorcium tagok: GYIÖT; Rauhankasvatusinstituutti (Finnország), BEST Institut für berufsbezogene Weiterbildung und Personaltraining GmbH (Ausztria) , Mondo MTÜ és Eesti Noorsootajate Kogu (Észtország)

Grafika és tördelés: Grano Oy

Adapted from the original work:

Lauttamäki, E., Gulyás, B., Turda, L., Sakarias, M., Suominen, E., Ilmjärv, K., Säär, S., Masen, K., Viiding, A., Kronika, K. & Kronika, H. 2026. Youth worker as a peace educator. Xamk Inspire 94. South-Eastern Finland University of Applied Sciences.

Available: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-658-8>.

The work is licensed under CC-BY 4.0

(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

A fordítás és magyar verzió az eredeti alapján készült:

Lauttamäki, E., Gulyás, B., Turda, L., Sakarias, M., Suominen, E., Ilmjärv, K., Säär, S., Masen, K., Viiding, A., Kronika, K. & Kronika, H. 2026.

Youth worker as a peace educator. [CC BY 4.0](#).

Elérhető: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-658-8>.

ISBN (PDF): ISBN 978-615-82392-6-4

DOI: https://doi.org/10.61791/bnim_2026

Kiadó: GYIÖT

Felelős kiadó: Bálint Andrea, GYIÖT elnök

gyiot@gyiot.hu

BÉKÉRE NEVELÉS AZ IFJÚSÁGI MUNKÁBAN

1. ELŐSZÓ	6
2. BEVEZETÉS	7
2.1. A projekt bemutatása	7
2.2. Mi a békére nevelés (dióhéjban)?	8
3. A BÉKÉRE NEVELÉSHEZ SZÜKSÉGES KOMPETENCIÁK.....	13
4. ÖNÉRTÉKELÉSI ÉS REFLEXIÓS ESZKÖZÖK.....	22
4.1. Önértékelő eszköz	22
4.2. Reflexiós eszköz.....	31
5. TÖRTÉNETGYŰJTEMÉNY – ÚTMUTATÓ A BÉKÉRE NEVELÉS GYAKORLATI ALKALMAZÁSÁHOZ	32
5.1. Bevezetés az útmutatóhoz.....	32
5.2. A béke dimenziói.....	33
5.3. Történetek	42
5.4. Hogyan beszéljünk a fiatalokkal a háborúról és a politikáról?	56
6. FELHASZNÁLT ANYAGOK.....	59

1. ELŐSZÓ

Az egyre inkább sokféle és sokszínű világunkban a békére nevelés mindenki számára egy fontos témává vált, köztük a fiatalok esetében is. Ez a kiadvány mindenkinek szól, akit érdekel ez a témakör, de **elsődlegesen az ifjúsági munkásoknak**, akik tevékenységük során erősíthetik meg a fiatalok aktív szerepvállalását a béke előmozdításában.

Kiadványunk **tömör és gyakorlatias áttekintést ad a békére nevelés alapelveiről és módszereiről**, ezzel felkészítve az ifjúsági munkásokat arra, hogy foglalkozzanak a békére neveléssel. Tartalmaz egy **önértékelő eszközt**, valamint **valós életből vett helyzetek leírásait**, amik támogatják a tanulást és a fejlődést.

A béke cselekedetek, beszélgetések és a kölcsönös megértés iránti közös vágy révén épül fel. Reméljük, hogy ez az útmutató inspirálni és ösztönözni fogja az olvasókat arra, hogy a békére nevelést beépítsék munkájukba és mindennapi életükbe. A kiadványt egy olyan időszakban készítettük, amikor világunkban többféle konfliktus zajlik, amelyek miatt sokan a béke hiányában élik mindennapjaikat; ezt a kiadványt nekik is ajánljuk, abban a reményben, hogy a konfliktusok hamarosan megszűnnek.



2. BEVEZETÉS

2.1. A projekt bemutatása

Ez a kiadvány a [Peace4Europe](#) projekt részeként jött létre, hogy gyakorlati segítséget nyújtson az ifjúsági munkásoknak a békére nevelés alapelveinek alkalmazásához a fiatalokkal végzett mindennapi munkájuk során. A Peace4Europe (2023–2026) egy finn, osztrák, magyar és észt partnerségben megvalósuló hároméves Erasmus+ partnerségi együttműködési projekt. Olyan módszereket és új megközelítéseket dolgoztunk ki, amelyekkel a szakemberek hatékonyan reagálhatnak a fiatalokat Európa-szerte érintő kihívásokra: a háborús bizonytalanságra és a társadalmi polarizációra.

A projekt céljai:

- Felkészíteni az ifjúsági munkásokat a békére nevelés alkalmazására a **nemformális tanulás során** és a **mindennapi munkájukban**.
- **Elismerni és megerősíteni** az ifjúsági munkások szerepét a békére nevelésben.
- **Támogatni a kultúrák közötti párbeszédet és együttműködést** a békére nevelés európai ifjúsági munkába való beemelésén keresztül.

A projekt főbb állomásai:

- **Párbeszéd-műhelyek** keretében kerestük a békére nevelés és az ifjúsági munka kapcsolódási pontjait.
- Kidolgoztuk a „Békére nevelés az ifjúsági munkában” című, ifjúsági szakemberek számára ingyenesen elérhető **módszertani segédanyagot**.
- Az ifjúsági munkások **szakmai fejlődését támogattuk**, ösztönöztük az együttműködést és egymástól tanulást helyi szinten is.

A Peace4Europe projektet a finn XAMK – South-Eastern Finland University of Applied Sciences koordinálta és olyan tapasztalt partnerek vettek részt benne, mint a Peace Education Institute (Finnország), a BEST Institut für berufsbezogene Weiterbildung und Personaltraining GmbH (Ausztria), a GYIÖT, az NGO Mondo (Észtország) és az EESTI NO-ORSOOTOAJATE KOGU (Észtország). A projektet az Európai Unió társfinanszírozta.

2.2. Mi a békére nevelés (dióhéjban)?

Békére nevelés – a békéről és a békéért való nevelés

A békére nevelés ...

... egy sokrétű megközelítés, aminek célja a békés társadalmak megteremtése.
... olyan ismeretekkel, készségekkel és attitűdökkel vértézi fel az egyéneket, amelyekkel konstruktív módon tudják kezelni a konfliktusokat.
... a tanulási folyamatokat eszközként felhasználva olyan kultúrát épít, amiben az emberek békére törekednek és értékékként kezelik azt.
... számos stratégiát magában foglal, a belső béke és az empátia kialakításától kezdve bizonyos társadalmi normák megkérdőjelezésén át az inklúzió előmozdításáig.

Kulcsfogalmak

Ebben a szövegben megmagyarázunk néhány kulcsfontosságú kifejezést, hogy a következő fejezetek és a történetek érthetőbbek legyenek. Az alább felsorolt kifejezések ismerete elengedhetetlen a béke fogalmának megértéséhez és a békéről való gondolkodáshoz. A pozitív, negatív, belső, interperszonális és globális béke a béke dimenzióira utal; mindezt részletesebben is elmagyarázzuk. Ehhez a listához bármikor vissza lehet térni, ha egyes kifejezések tisztázásra szorulnak.

A negatív béke olyan állapotot vagy helyzetet jelöl, amelyben nincs *közvetlen erőszak*. A *közvetlen erőszak* alatt egy személy vagy csoport ellen irányuló fizikai, verbális vagy pszichés agressziót értjük.

A pozitív béke az emberek és a közösségek életében a *közvetett erőszak*, a kulturális és strukturális erőszak hiányát jelenti. A pozitív béke nem csupán az erőszak hiányát írja le, hanem a társadalmi igazságosság jelenlétét is. A **közvetett erőszak** a diszkrimináció szisztematikus formáit és azok társadalmi normalizálódását jelenti. A pozitív békét ezzel szemben a méltányos és igazságos társadalmi rend folyamatos jelenléte jellemzi.

A belső béke az átélt, személyes békét jelenti.

Az **interperszonális béke** az egyének, a közösségek és a társadalmak között érzékelhető és látható békét jelenti. Ez a béke az „én” és a „másik”, vagy a „mi” és „mások” között valósul meg.

A globális béke az országok, régiók és kontinensek közötti békét, valamint az emberiség és a természet közötti békét jelenti.

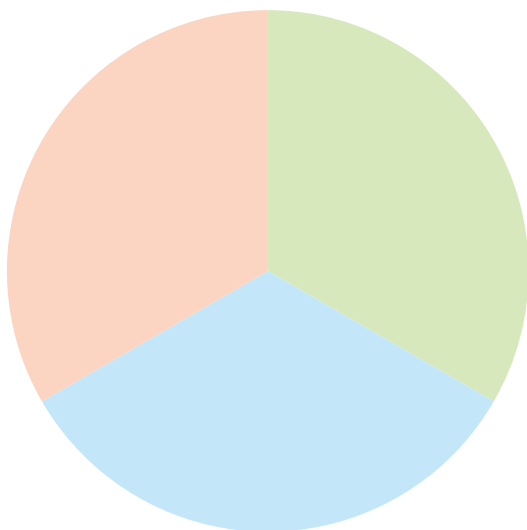
Az alábbiakban közösen megvizsgáljuk, milyen szerepet játszik az ember feje, szíve és keze közösségeink békés együttélésének fenntartásában.

Ismeretek („fej”):

az erőszak és a konfliktusok természetének és megnyilvánulásának megértése, a háború kiváltó okainak megértése, az erőszak alternatíváinak ismerete, a békekultúra fogalmának ismerete, tudatosság a hatalmi struktúrákat és kiváltságokat illetően

Készségek („kéz”):

kritikai gondolkodás, az önreflexió és a részvétel képessége, empátia, együttműködési készségek, konfliktushelyzetekben alkalmazott speciális kommunikációs, együttműködési és viselkedési készségek, párbeszéd-készség, tárgyalási készségek, a gyűlöletbeszéd és a diszkrimináció felismerésének képessége, ill. az ezekre való reagáláshoz szükséges készségek, aktív társadalmi részvétel



Attitűdök („szív”):

az igazságosság iránti elkötelezettség, mások és saját magunk tisztelete, a béke sokféle formájának megbecsülése, az erőszakmentesség fontosságának elismerése, az igazságosság, az emberi jogok és a béke kultúrájának megbecsülése

A békére nevelés egyik legfontosabb nemzetközi szereplője az UNESCO. 1974-ben kidolgozták a békére nevelésről szóló ajánlást, ami a megértésről, az együttműködésről, a békéről, az emberi jogokról és az alapvető szabadságjogokról szól. Az ajánlás szerint a békére nevelés célja, hogy fejlessze az erkölcsi és társadalmi felelősségvállalást, és elősegítse a társadalmi és kulturális határokon átnyúló megértést.

2023-ban az UNESCO frissítette a dokumentumot, ami kiemeli az analitikus és kritikus gondolkodás, az alkalmazkodási képesség, a sokszínűség iránti nyitottság, a fenntartható fejlődésért való felelősségvállalás és a médiatudatosság fejlesztésének fontosságát.

„A békére nevelésnek hangsúlyoznia kell annak a fontosságát, hogy a háborúkat, az agressziót, az erőszak minden formáját és az emberi jogok megsértését megelőzzük, ill. válaszoljunk rájuk. Mind az egyéneknek, mind a közösségeknek fel kell vállalni a béke fenntartásáért, előmozdításáért és számonkéréséért viselt felelősséget. A békére nevelésnek hozzá kell járulnia a rasszizmus, az idegengyűlölet, valamint minden olyan cselekmény és ideológia elleni küzdelemhez is, amely gyűlöletre, intoleranciára, diszkriminációra és erőszakra uszít.” (UNESCO, 2023)

A békére nevelés célja az aktív béketeremtés

A békére nevelés a konfliktusok megoldásához, valamint a társadalmi béke felépítéséhez és fenntartásához szükséges ismereteket, készségeket, attitűdöket és értékeket közvetít. Mindezt úgy éri el, hogy a figyelmet az erőszak okaira összpontosítja, és az egyéneket és csoportokat a viták és konfliktusok békés megoldása felé irányítja. A mediáció, a különböző kommunikációs technikák, az eltérő perspektívák megértése és az empátia a békére nevelés kulcsfontosságú készségei. A cél az, hogy a résztvevőket képessé és motiválttá tegyük a béke hosszú távú feltételeinek megteremtésére.

A béke előmozdítását nem lehet kizárólag az állami szereplőkre bízni. Az egyéneknek és közösségeknek is részt kell venniük a béke érdekében tett erőfeszítések megtervezésében és megvalósításában. Szükséges továbbá bátorság is, hogy szükség esetén szembeszálljunk a normákkal és a meglévő hatalmi struktúrákkal. A változás szükségességének felismerése, valamint annak megértése, hogy mennyiben veszünk részt az egyenlőtlen struktúrák fenntartásában, a békére nevelés előfeltételei.

A békére nevelés pedagógiái

A békére nevelés számos formát ölthet a kontextustól, a békére nevelést végző személyétől és a résztvevőktől függően. E munka magját a béke megértését, létrehozását és fenntartását támogató tanulási folyamatok és programok képezik. A békére nevelés egyének, csoportok, és néha a szélesebb közönség, például ifjúsági munkával foglalkozó szervezetek vagy helyi önkormányzatok részvételével zajlik. Az összes említett csoporttal való munka fontos, mivel a béketeremtés minden szinten cselekvést igényel.

A békére nevelésnek nincsenek kizárólagos munkamódszerei. A békekutatáshoz hasonlóan, amely számos tudományág kutatási hagyományait és módszereit alkalmazza, a békére nevelés is sokféle tanulási és tanítási módszerre támaszkodik. Például a békére nevelés magába foglalhat irányított beszélgetéseket, csoportmunkát, médiaelemzést és a biztonságosabb terek kialakítását szolgáló gyakorlatokat. Bárki, aki emberekkel dolgozik, végezhet békére nevelési tevékenységeket, ha elkötelezett a fenntartható béke iránt.

Bár a békére nevelés csoportos, sőt globális szinten is megvalósítható, mindannyian egyénileg is dolgozhatunk a békéért a belső békénk fejlesztése révén. Csoportszinten elsajátíthatjuk azokat a kommunikációs készségeket, amelyek elősegítik az együttműködést és a békés kapcsolatok kiépítését. Globálisan pedig fejlesztenünk kell azokat a tudásokat, készségeket és attitűdöket, amelyek szükségesek a világbéke megteremtéséhez.

A remény pedagógiája

A békére nevelés egyik leghíresebb képviselője Paulo Freire (1921–1997), aki a tanuló saját cselekvőképességét és az emberek közötti párbeszédet állította a pedagógiai folyamatok középpontjába. Úgy vélte, hogy a társadalmi tudatosság minden oktatási területen fontos, és a társadalmi problémák a tanulás révén megoldhatók.

Freire a tanulók és az oktatók közötti párbeszédet szorgalmazta. Freire és utódai úgy vélik, hogy a hatalom és az egyenlőtlenség mechanizmusainak tudatosításával az emberek békésebb társadalmakat építhetnek, ahelyett, hogy megerősítenék a fennálló egyenlőtlenségeket.

Freire arra is ösztönözte követőit, hogy gondolkodásukban és munkájukban ápolják a reményt. Úgy vélte, hogy a remény teret ad egy jobb jövő építésének. A békére neveléssel foglalkozókat arra biztatta, hogy gondolkodjanak el azon, mi ébreszt reményt bennük és azokban a csoportokban, amelyekkel dolgoznak. Gyakran már maga az a tapasztalat is reményt kelthet, hogy egy értelmes cél érdekében a csoport képes együttműködni. A remény pedagógiája és a békés világról való álmodozás bátorsága egy jobb jövő felé vezet minket.

Hivatkozások

Freire, P. (2024): Az elnyomottak pedagógiája, Open Books, Budapest 2024.

UNESCO, Revision of the 1974 Recommendation concerning Education for International Understanding, Co-operation and Peace and Education relating to Human Rights and Fundamental Freedoms. www.unesco.org/en/node/82093

[Peace Education Institute's webcourse on peace and peace education](#), 2024

[Peace Education in times of crises online course](#), 2024

Cremin, H. & Bevington, T. 2017, Positive Peace in Schools, Routledge

Jenkins, T. (2023) What can education concretely (and realistically) do to mitigate contemporary threats and foster lasting peace? Global Campaign for Peace Education White paper, June 5, 2023.



3. A BÉKÉRE NEVELÉSHEZ SZÜKSÉGES KOMPETENCIÁK

Ezt a részt ifjúsági munkások számára állítottuk össze; függetlenül attól, hogy milyen konkrét végzettséggel, ill. szakmai háttérrel rendelkeznek. Kidolgozásakor abból indulunk ki, hogy a felhasználók ismerik a nemformális tanulás és az önreflexió módszereit, valamint azok alapelveit rendszeresen alkalmazzák munkájuk során.

A kompetenciaterületek felsorolásával segíteni kívánjuk az ifjúsági munkásokat abban, hogy átgondolják, **készen állnak-e a békére nevelésre**. Az itt bemutatott kompetencia-listát inkább egy még nem teljes gyűjteménynek tekintjük, mintsem a szakmai fejlődés mérésére szolgáló hivatalos keretrendszernek. Tehát nem célja, hogy a békére nevelésről zárt, végleges vagy teljes körű felsorolást nyújtson.

A felhasználókat arra biztatjuk, hogy az anyagot szabadon használják, úgy, ahogyan az leginkább támogatja a tanulásukat. A kompetenciaterületek iránymutatásul szolgálhatnak a kollégák közötti megbeszélésekhez és a közös reflexióhoz. Továbbá a békére neveléssel kapcsolatos egyéni önreflexió kereteként is használhatók. Más szóval: mennyire vagyunk felkészültek állampolgárként a békére nevelés terén.

A **zöld** kompetenciacsoport a békére nevelési tevékenységek előkészítéséhez szükséges alapvető kompetenciákat vázolja fel. A **rózsaszín** csoport a békére nevelés gyakorlati megvalósításához szükséges kompetenciákat emeli ki. A **kék** csoport az ifjúsági munkásokra összpontosít, útmutatást nyújtva ahhoz, hogy felmérjék, készen állnak-e a békére nevelési tevékenységek megvalósítására. A nyolc fő kompetenciaterület a következő:

1. A béke és a békére nevelés kontextusainak megértése

2. A kulturális sokszínűség, a globális perspektívák és az inkluzivitás kezelése

3. Az információ, mint a békére nevelés alapja

4. A tanulás megtervezése és elősegítése az ifjúsági munka keretrendszerében

5. A békére nevelés beépítése a mindennapi szakmai munkába

6. A békés életmód előmozdítása

7. A belső béke és az önismeret ápolása

8. A személyes előítéletek felismerése és kezelése

1. A béke és a békére nevelés kontextusainak megértése

Személyes élethelyzetünket nagyban befolyásolja, hogyan érzékeljük és éljük meg a békét. A békére nevelést végzők számára fontos, hogy megértsék a kontextust, mielőtt cselekednek. Ez a kompetenciaterület a békével és a békére neveléssel kapcsolatos ismeretekre és tudatosságra, valamint a hatékony tanulási tevékenységek megtervezéséhez szükséges kritikai gondolkodási készségre összpontosít.

Ismeretek

- A béke különböző dimenzióinak ismerete (pozitív béke, negatív béke, belső béke, globális béke, stb.).
- A békére nevelés jelentésének és céljainak megértése.
- A békére nevelési tevékenységek ifjúsági munkában való megvalósításával kapcsolatos ismeretek.

Készségek

- Releváns tartalmak és anyagok elemzése a békére nevelési tevékenységek előkészítése érdekében.
- Érzékeny vagy kontextus-specifikus információk felismerése a békére nevelési tevékenységek tervezése és lebonyolítása során.
- Képesség a békéről való beszélgetésre, valamint a békéről szóló beszélgetések moderálására szakmai szerepben.

Attitűdök

- Nyitottság a kettősségek elfogadására.
- Nyitottság a tanulásra és a fejlődésre; készség a „nem tudás” felismerésére és elfogadására.
- Képesség a különböző valóságok átlátására, megértésére.
- **Igény arra, hogy a tanulási tevékenységek tervezése során alapos és tájékozott döntések szülessenek.**

2. A kulturális sokszínűség, a globális perspektívák és az inkluzivitás kezelése

A békére nevelés komplex térben zajlik, ahová a fiatalok különböző kulturális háttérrel, élettapasztalatokkal és elvárásokkal érkeznek. A békére nevelőknek nemcsak a tágabb társadalmi, kulturális és globális kontextusok megértésével van dolguk, hanem olyan stratégiák kidolgozásával is foglalkozniuk kell, amelyekkel a gyakorlatban is kezelni tudják a csoporton belüli sokszínűséget. Ez a kompetenciaterület a csoportdinamikához való alkalmazkodásra, a különböző perspektívák megértésére és olyan biztonságos tanulási környezet megteremtésére összpontosít, ami mindenki számára hozzáférhetővé és értelmezhetővé teszi a békére nevelést.

Ismeretek

- A kulcsfogalmak és azok tartalmának alapvető megértése (kultúra, sokszínűség, globalizáció, befogadás, béke és emberi jogok).
- A kontextus (résztevők háttere, tapasztalatai és a tágabb társadalmi kontextus) megértése a tanulási folyamatok megfelelő alapjainak megteremtése érdekében.

Készségek

- Információk elemzése a békére neveléshez szükséges biztonságos környezet megteremtése érdekében.
- A résztvevők ösztönzése kezdeményezőkésségük és a reziliencia növelésére.

Attitűdök

- Hajlandóság a résztvevők elvárásainak és igényeinek figyelembe vételére.
- Nyitottság és tisztelet a csoporton belüli sokszínűség iránt.

3. Az információ, mint a békére nevelés alapja

A békére neveléssel kapcsolatos információk összegyűjtése, kezelése és megértése kihívást jelenthet a békére neveléssel foglalkozók számára. Az újabb és újabb konfliktusok, válságok és a békét fenyegető egyéb veszélyek különböző módokon érinthetik a fiatalok életét. Ezért ez a kompetenciaterület az analitikai készségeket hangsúlyozza, hogy a tanulási tevékenységek tervezése szilárd alapokra épülhessen. Ide tartozik az is, hogy képesek legyünk kiválasztani a megfelelő módszereket és megközelítéseket egy adott célcsoport számára.

Ismeretek

- Különböző típusú információk és adatok (pl. válsághelyzetek, azok hatásai, a rendelkezésre álló erőforrások és kihívások) elemzési módjainak ismerete.
- Megérteni, hogyan teremthetünk tanulási lehetőségeket a fiatalok számára a békére nevelés pedagógiai eszközeivel.
- Tudás arról, hogyan lehet komplex adatokat és elméleteket a fiatalok számára érthető és befogadható formába önteni.
- Tudás arról, hogyan lehet megkülönböztetni a pontos és megbízható információkat az álhírektől.

Készségek

- Megbízható adatokon és információkon alapuló tanulási segédanyagok létrehozása.
- Megfelelő módszerek kiválasztása a konkrét igények és célok fényében.
- Komplex információk gyakorlatias és érdekes formában történő bemutatása.

Attitűdök

- Nyitottság a különböző tanulási módszerek iránt és érdeklődés a békére nevelés iránt.
- Nyitottság a komplexitás és a bizonytalanság elfogadására és kezelésére.

4. A tanulás megtervezése és elősegítése az ifjúsági munka keretrendszerében

A békére nevelés egyik kulcsfontosságú eleme a tanulás. Ez a kompetenciaterület arra összpontosít, hogy a békére neveléssel foglalkozó szakemberek tudjanak olyan tanulási tevékenységeket kínálni, amelyek minden résztvevő számára hozzáférhetőek, vonzóak és ösztönzik a reflexiót. Fontos, hogy a békére nevelés során biztonságos(abb) tanulási tereket hozzunk létre, amelyek elősegítik a részvételt, a párbeszédet és a közös tudásépítést, a nemformális tanulás alapelveire építve.

Ismeretek

- A nemformális és informális tanulás alapelveinek ismerete

Készségek

- Az alapvető emberi jogok alkalmazása a tanulás irányadó értékeként.
- A csoportdinamika megértése az ifjúsági munka folyamataiban.
- Tanulási segédanyagok kidolgozása az ifjúsági munka közegére szabva.

Attitűdök

- Készség az értékalapú ifjúsági munka szemléletének alkalmazására.
- Hajlandóság a diszkriminációval és rasszizmussal való szembehelyezkedésre.
- Nyitottság a közös alkotásra, a konstruktív párbeszédre, valamint az értékek és vélemények sokszínűségére.
- Elkötelezettség a résztvevők meghallgatása és igényeik, elvárásaik, értékeik, ismereteik és véleményük sokszínűségének elfogadása iránt.

5. A békére nevelés beépítése a mindennapi szakmai munkába

A békére nevelés megközelítéseinek beépítése a mindennapi ifjúsági munkába biztosítja azok fenntarthatóságát. Ez a kompetencterület magában foglalja a reflexió, a párbeszéd és a társadalmi struktúrák megértésében rejlő lehetőségek felismerését. Segít az ifjúsági munkásoknak abban, hogy a békére nevelési tevékenységet egyszeri események szervezése helyett folyamatként kezeljék.

Ismeretek

- Tudás arról, hogy a békére nevelés értékei és elvei miként illeszkednek a nemformális tanuláshoz és a mindennapi ifjúsági munkához.
- A társadalmi struktúra és konfliktusok békére nevelésre gyakorolt hatásainak megértése.
- Tudás arról, hogy a tapasztalati tanulás miként támogatja a békére nevelést.

Készségek

- Képesség a párbeszéd és a reflexió lehetőségeinek felismerésére a mindennapi ifjúsági munka során.
- Képesség a rögtönzésre és új megközelítések kipróbálására a mindennapi tevékenységek során.
- Stratégiák kidolgozása arra, hogy a békére nevelés beépüljön az ifjúsági munka mindennapjaiba.
- A békére nevelés céljairól és gyakorlatáról való egyértelmű kommunikáció másokkal.
- Átlátható kommunikáció és partneri viszony kialakítása a fiatalokkal.

Attitűdök

- Reflektív megközelítés a békére nevelési gyakorlatok során.
- Képesség új ötletek kitalálására és változtatások kezdeményezésére a mindennapi munka során.
- Nyitottság a csapatmunkára és a felelősség megosztására.

6. A békés életmód előmozdítása

A békés életmód előmozdítása és gyakorlása azt jelenti, hogy empátiával, türelemmel és nyitottsággal fordulunk önmagunkhoz és másokhoz. Ez a kompetenciaterület kiemeli annak fontosságát, hogy a mindennapi interakciók és az empatikus, erőszakmentes kommunikáció révén példát mutassunk másoknak a békét illetően.

Ismeretek

- Ismeretek a kommunikációs és viselkedési minták csoportdinamikára és kapcsolatokra gyakorolt hatásáról.
- Konstruktív konfliktuskezelési módszerek ismerete.
- Az erőszakmentes kommunikáció ismerete, valamint szerepének megértése az ifjúsági munkában és a tanulási folyamatokban.

Készségek

- Aktív hallgatás és empatikus reakciók a fiatalok észleléseire és tapasztalataira.
- Inkluzív és tiszteletteljes nyelvhasználat a társas interakciók során.
- Képesség a feszültségek kezelésére és a konstruktív kommunikáció ösztönzésére a fiatalok közti csoportos helyzetekben.

Attitűdök

- Ítélezésmentes és tiszteletteljes hozzáállás a fiatalok tapasztalataihoz és világnézetéhez.
- A különböző nézőpontok tisztelete és a párbeszéd iránti nyitottság.
- Türelem a különböző tanulási szakaszban lévő csoportokkal, valamint a türelem előmozdítása a fiatalok körében is.

7. A belső béke és az önismeret ápolása

A belső béke és az önismeret alapvető fontosságú ahhoz, hogy érzelmileg biztonságos és reflektív módon tudjunk dolgozni a fiatalokkal. Saját érzelmeik megértése és a reziliencia stratégiáinak kidolgozása segítheti az ifjúsági munkásokat abban, hogy biztonságosabb teret hozzanak létre a célcsoport számára, miközben empátikusak, reflektívek és higgadtak maradnak.

Ismeretek

- A személyes jólét csoportdinamikára és tanulási környezetre gyakorolt hatásainak megértése.
- Az önismeret és a szakmai munka közötti kapcsolat tudatosítása.
- Reziliencia-stratégiák ismerete.

Készségek

- Képesség az önreflexióra és az érzelmek szabályozására.
- Saját érzelmi reakciók kezelése és az ezeket kiváltó tényezők (triggerek) azonosítása.
- A nyugalom és a higgadtság megőrzésére érzelmileg feszült helyzetekben is.
- Képesség határok kijelölésére.

Attitűdök

- A saját érzelmi jólét iránti elkötelezettség, és hajlandóság az ehhez szükséges önismereti munkára.
- Képesség az önreflexióra.
- Nyitottság a személyes sebezhetőségek és a fejlesztendő területek azonosítására.

8. A személyes előítéletek felismerése és kezelése

A békére nevelésben elengedhetetlen az egyenlőség iránti elkötelezettség. Mindenki elkerülhetetlenül hozza magával a kultúrája, identitása és társadalmi helyzete által formált nézőpontokat. Ez a kompetenciaterület elősegíti annak tudatosítását, hogy háttérünk befolyásolja gondolkodásunkat, valamint támogatja az előfeltevések, kiváltságok és tudattalan előítéletek kritikus reflektálását. Fontos felismerni, hogy mindez hogyan befolyásolja az ifjúsági munkát és a fiatalokkal való kapcsolatunkat. E kompetenciák fejlesztése hozzájárul a hitelességhez és önazonosságához, valamint ahhoz, hogy biztonságosabb, befogadóbb tanulási környezetet tudjunk teremteni, ahol az egyenlőség és a tapasztalatok sokszínűsége értéknek jelennek meg.

Ismeretek

- A kiváltságok, a társadalmi normák és az egyenlőtlenségek megértése.
- Ismeretek arról, hogy a tudattalan előítéletek hogyan befolyásolják az észlelést és a döntéshozatalt.
- A történelmi és politikai kontextus a csoporton belüli hatalmi dinamikára gyakorolt hatásainak felismerése.
- A strukturális egyenlőtlenségek tanulási környezetre gyakorolt hatásainak megértése.
- Inkluzív munkamódszerek ismerete, ismeretek az interszekcionalitásról¹ és az interkulturális kommunikáció alapjairól.

Készségek

- Mind saját előítéleteink, mind mások előítéleteinek felismerése.
- Képesség a rejtett / tudattalan előítéletek feltárására.
- Beavatkozás a diszkrimináció ellen a biztonságos tanulási környezet fenntartása érdekében.

Attitűdök

- Hajlandóság saját elfogultságunk kritikus átgondolására.
- Türelem a nehéz beszélgetésekben (például amikor az egyenlőségről és a kiváltságokról van szó).
- Tisztelet a saját világnézetünket megkérdőjelező nézőpontok és tapasztalatok iránt.
- Hajlandóság a hibák elismerésére és a felelősségvállalásra a munkahelyi helyzetekben elkövetett előítéletes cselekedeteinkért és feltételezéseinkért.

1 Annak felismerése, hogy a különböző adottságaink (pl. nem, kor, származás) hogyan fonódnak össze, és teremtenek egyedi tapasztalatokat vagy hátrányokat. Erről további információt itt találsz: https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1050?language_content_entity=hu

4. ÖNÉRTÉKELÉSI ÉS REFLEXIÓS ESZKÖZÖK

4.1 Önértékelő eszköz

Ebben a fejezetben az olvasónak lehetősége nyílik az önreflexióra, és arra, hogy átgondolja, mennyire érzi magát kompetensnek a különböző területeken.

Fontos megjegyezni, hogy az eszköz ugyan segítséget nyújt ahhoz, hogy konkrét tanulási és fejlődési célokat határozzunk meg magunk számára, viszont nem ad konkrét támpontokat arra, hogyan alakíthatjuk ezeket konkrét cselekvésekké és gyakorlatokká. Ez a kiadvány azt az üzenetet kívánja erősíteni, hogy ifjúsági munkásként fontos a reflexivitás gyakorlása, valamint az, hogy a megfelelő visszatekintést és értékelést követően átgondoljuk a szükséges lépéseket és teendőket.

A cselekvések megtervezéséhez inspirációul szolgálhat a Történetgyűjtemény (5.3 fejezet).

1. A béke és a békére nevelés kontextusainak megértése

	1 – Fejlesztési szeretném	2	3	4 – Magabiztos vagyok benne
Tudom, mit jelent a béke, és ismerem a különböző dimenziói közti különbségeket.				
Tisztában vagyok a békére nevelés céljaival.				
Tudom, hogyan/hol található megbízható információkat.				
Tudom, hogyan kerüljem el a félrevezető információkat és az álhíreket.				
Képes vagyok elemezni a releváns tartalmakat és anyagokat.				
Felismerem az érzékeny vagy kontextusfüggő információkat.				
Képes vagyok különböző adatokat hatékonyan felhasználni a fiataloknak szóló tanulási tevékenységek megtervezésekor.				
Képes vagyok megkérdőjelezni és átgondolni az információkat, mielőtt azokat a gyakorlatban alkalmaznám.				
Kész vagyok megbirkózni a kétértelműségekkel és a bizonytalansággal.				
Nyitott vagyok a tanulásra és a fejlődésre, készen állok arra, hogy „elfelejtssem” a már meglévő tudásomat az új ismeretek megszerzése érdekében.				
Fontosnak tartom a másokkal való kapcsolattartást, hogy mélyebb betekintést nyerjek bizonyos kérdésekbe.				
Készen állok arra, hogy különböző valóságokról és perspektívákról gondolkodjak.				
Tájékozott döntéseket hozok a tanulási tevékenységek tervezésekor.				
Tudatában vagyok az önfejlesztés szükségességének, és motivált vagyok az ehhez szükséges eszközök használatára.				

Megjegyzések (pl. releváns példák és tanulási eredmények):

További reflexióra ösztönző kérdések, és fejlesztendő területek:

2. A kulturális sokszínűség, a globális perspektívák és az inkluzivitás kezelése

	1 – Fejlesztési szeretném	2	3	4 – Magabiztos vagyok benne
Megértem az olyan kulcsfontosságú fogalmakat, mint a kultúra, a sokszínűség, az inkluzivitás, a béke és a globalizáció.				
Felismerem, hogy a résztvevők háttéré és élettapasztalatai hogyan befolyásolják a csoportdinamikát.				
Tisztában vagyok azokkal a tágabb társadalmi, politikai és kulturális összefüggésekkel, amelyek befolyásolhatják a fiatalok szemléletmódját.				
Megértem, hogyan kapcsolódnak a globális kérdések az ifjúsági munka helyi valóságához.				
Tudom, milyen tényezők tesznek befogadóvá vagy kirekesztővé egy tanulási teret.				
Képes vagyok többféle nézőpontot is beépíteni a tanulási tevékenységekbe és beszélgetésekbe.				
Támogatom a fiatalokat abban, hogy biztonságosan kifejezhessék identitásukat és tapasztalataikat.				
Képes vagyok módszereimet a multikulturális vagy sokszínű csoportok igényeihez igazítani.				
Hajlandó vagyok foglalkozni a résztvevők elvárásaival és igényeivel, még akkor is, ha azok eltérnek a sajátjaimtól.				
Megértem, mi teszi a tanulási környezetet biztonságossá és hozzáférhetővé egy sokszínű résztvevői csoport számára.				
Ismerem az inkluzív tanulás, az interkulturális kommunikáció alapelveit és az interszekcionalitás előfeltételeit.				
Nyitott vagyok azokra a nézőpontokra is, amelyek megkérdőjelezzik világnézetemet vagy előfeltételezéseimet.				
Készen állok arra, hogy folyamatosan tanuljak azokról a kontextusokról, kultúrákról és közösségekről, amelyekkel dolgozom.				

Megjegyzések (pl. releváns példák és tanulási eredmények):

További reflexióra ösztönző kérdések, és fejlesztendő területek:

3. Az információ, mint békére nevelés alapja

	1 – Fejlesztési szeretném	2	3	4 – Magabiztos vagyok benne
Tudom, hogyan kell elemezni a békére neveléshez kapcsolódó különböző típusú információkat és adatokat.				
Tudom, hogyan lehet megkülönböztetni a megbízható információkat a félrevezető információktól és az álhírektől.				
Tudom, hogyan lehet komplex fogalmakat és adatokat a fiatalok számára érthető tartalommal alakítani.				
Képes vagyok arra, hogy a tanulási segédanyagokat pontos, tényeken alapuló információk alapján állítsam össze.				
Képes vagyok olyan módszereket kiválasztani, amelyek megfelelnek egy adott csoport igényeinek, kontextusának és céljainak.				
Képes vagyok arra, hogy egyszerű, vonzó tanulási tevékenységeket hozzak létre az összetett adatok bemutatására.				
Képes vagyok az érzékeny vagy bonyolult információkat felelősségteljesen és támogató módon elmagyarázni.				
Nyitott vagyok a bonyolult vagy bizonytalan információk kezelésére.				
Fontosnak tartom az információk pontosságát és a felelősségteljes hozzáállást, amikor fiatalokkal dolgozom.				
Készen állok arra, hogy elgondolkodjak azon, hogyan befolyásolják az általam kiválasztott információk a fiatalok tanulási folyamatait.				

Megjegyzések (pl. releváns példák és tanulási eredmények):

További reflexióra ösztönző kérdések, és fejlesztendő területek:

4. A tanulás megtervezése és elősegítése az ifjúsági munka keretrendszerében

	1 – Fejlesztési szeretném	2	3	4 – Magabiztos vagyok benne
Ismerem a nemformális és informális tanulás alapelveit.				
Megértem a csoportdinamika elméletét és azt, hogy miként befolyásolja mindez a tanulási folyamatokat az ifjúsági munka közegében.				
Tudom, hogyan kell olyan tanulási folyamatokat tervezni, amelyek támogatják a részvételt, a párbeszédet és a reflexiót.				
Képes vagyok inkluzív és részvételen alapuló tanulási folyamatokat vezetni.				
Képes vagyok a békére nevelés céljaihoz igazodó képzési anyagokat, eszközöket és tevékenységeket létrehozni.				
Megfelelő eszközök segítségével nyomon követem és értékelem a békére nevelési tevékenységeket.				
Képes vagyok módosítani a módszertant és a megközelítést, ha váratlan kihívások vagy csoportdinamikai változások merülnek fel.				
Elkötelezett vagyok az ifjúsági munka értékalapú gyakorlata mellett.				
Nyitott vagyok a közös alkotásra, a kollektív tanulásra és a résztvevők közötti párbeszédre.				

Megjegyzések (pl. releváns példák és tanulási eredmények):

További reflexióra ösztönző kérdések, és fejlesztendő területek:

5. A békére nevelés beépítése a mindennapi szakmai munkába

	1 – Fejlesztési szeretném	2	3	4 – Magabiztos vagyok benne
Megértem, hogyan kapcsolódnak a békére nevelés értékei és alapelvei a nemformális tanuláshoz és a mindennapi ifjúsági munkához.				
Tisztában vagyok azzal, hogy a társadalmi struktúrák és konfliktusok hogyan befolyásolhatják a tanulási folyamatokat.				
Felismerem a párbeszéd és a reflexió lehetőségeit a mindennapi ifjúsági munkában.				
Képes vagyok stratégiákat kidolgozni a békére nevelés beépítésére a szokásos ifjúsági munka gyakorlatába.				
Átlátható kommunikációt tudok fenntartani, és partnerként kezelem a fiatalokat, bevonva őket a folyamatokba.				
Képes vagyok egyértelműen kommunikálni a kollégáimmal a békére nevelés céljairól és gyakorlatáról.				
Önreflektíven viszonyulok a békére nevelési tevékenységeimhez.				
Hajlandó vagyok csapatban dolgozni és megosztani a felelősséget a békére nevelés szervezetünk életébe történő, hosszú távú integrálása érdekében.				

Megjegyzések (pl. releváns példák és tanulási eredmények):

További reflexióra ösztönző kérdések, és fejlesztendő területek:

6. A békés életmód előmozdítása

	1 – Fejlesztési szeretném	2	3	4 – Magabiztos vagyok benne
Megértem, hogy a kommunikációs és viselkedési minták hogyan befolyásolják a csoportdinamikát és a kapcsolatokat.				
Ismerem a konfliktusmegoldás tiszteletteljes megközelítéseit.				
Ismerem az erőszakmentes kommunikáció elveit és szerepét az ifjúsági munkában és a tanulási folyamatokban.				
Gyakorlom az aktív hallgatást, és empátiával reagálok a fiatalok észleléseire és tapasztalataira.				
A csoportos interakciók során képes vagyok inkluzív és tiszteletteljes nyelvet használni és másokat is erre ösztönözni.				
Képes vagyok kezelni a csoporton belüli feszültségeket és elősegíteni a konstruktív kommunikációt a fiatalok között.				
Képes vagyok közbelépni diszkriminatív helyzetekben annak érdekében, hogy biztonságos és befogadó tanulási környezetet biztosítsak.				
Ítéletmentesen és tisztelettel viszonyulok a fiatalok tapasztalataihoz és világnézetéhez.				
Tisztelem a különböző nézőpontokat, és nyitott vagyok a párbeszédre.				
Türelmes vagyok, amikor különböző tanulási szakaszban lévő csoportokkal dolgozom, és a türelmet a fiatalok körében is népszerűsítem.				

Megjegyzések (pl. releváns példák és tanulási eredmények):

További reflexióra ösztönző kérdések, és fejlesztendő területek:

7. A belső béke és az önismeret ápolása

	1 – Fejlesztési szeretném	2	3	4 – Magabiztos vagyok benne
Megértem, hogy személyes jólétem hogyan befolyásolja a csoportdinamikát és a tanulási környezetet.				
Tisztában vagyok azzal, hogy az önismeret miként járul hozzá szakmai tevékenységeimhez.				
Tisztában vagyok a személyes reziliencia fejlesztését támogató különböző stratégiákkal.				
Képes vagyok önreflexióra, és szabályozni tudom az érzelmeimet a szakmai helyzetekben.				
Képes vagyok felismerni, mi vált ki bennem erős reakciókat (trigger), és azokra konstruktív módon reagálni.				
Érzelmileg feszült helyzetekben, beleértve a konfliktusokat is, nyugodt és higgadt tudok maradni.				
Szakmai életemben képes vagyok egészséges határokat felállítani és betartatni.				
Hajlandó vagyok foglalkozni a saját érzelmi jólétemmel.				
Készen állok a folyamatos önreflexióra.				
Nyitott vagyok arra, hogy elismerjem saját sebezhetőségeimet és azonosítsam azokat a területeket, ahol fejlődnöm kell.				

Megjegyzések (pl. releváns példák és tanulási eredmények):

További reflexióra ösztönző kérdések, és fejlesztendő területek:

8. A személyes előítéletek felismerése és kezelése

	1 – Fejlesztési szeretném	2	3	4 – Magabiztos vagyok benne
Megértem, hogyan működnek a kiváltságok, a társadalmi normák és a kirekesztés közvetett mechanizmusai az ifjúsági munka területén.				
Tisztában vagyok azzal, hogy a nem tudatos előítéletek hogyan befolyásolhatják az érzékelést és a döntéshozatalt .				
Tisztában vagyok azzal, hogy a strukturális egyenlőtlenségek hogyan befolyásolják a tanulási környezetet és a részvételt.				
Felismerem mind saját előítéleteim, mind másokét.				
Képes vagyok felismerni és kezelni a rejtett vagy tudattalan előítéleteket, amikor azok megjelennek.				
Kritikusan reflektálok saját feltételezéseimre, véleményemre és kulturális „szemüvegemre”				
Tisztulem azokat a nézőpontokat és élettapasztalatokat is, amelyek eltérnek a saját világnézetemtől, vagy kihívást jelentenek számomra.				
Hajlandó vagyok elismerni a hibáimat, és felelősséget vállalni a munkám során elkövetett előítéletes cselekedeteimért vagy feltételezéseimért.				

Megjegyzések (pl. releváns példák és tanulási eredmények):

További reflexióra ösztönző kérdések, és fejlesztendő területek:

4.2. Reflexiós eszköz

Az olvasót most egy irányított reflexióra invitáljuk, az alábbi kérdéseket kiindulópontként használva. Ezeknek a kérdéseknek célja, hogy inspiráljanak, segítsenek fontos felismeréseket tenni, és rögzítsék a legfontosabb tanulságokat. Javasoljuk a jegyzetelést, (bármilyen formában, pl. rajz, fénykép, hangüzenet, stb.), valamint a kérdések kreatív használatát és testreszabását.

Mely kompetenciákat illetően vagyok magabiztos?

- Mi bizonyítja ezt? (Miért érzem úgy, hogy jó vagyok benne?)
- Milyen konkrét munkahelyi eset(ek)re tudok visszaemlékezni, amelyek ezt bizonyítják?

Mely területeken érzem úgy, hogy még fejlődnöm kell?

- Hogyan jelennek meg ezek a területek a fiatalokkal való mindennapi munkám során?
- Hogyan ösztönzi ezeknek a kompetenciáknak az alkalmazása a fiatalok és a tágabb közösség részvételét?

Milyen konkrét eset(ek)ben volt gondom ezzel a kompetenciával a munkám során, és mit tanultam a tapasztalatból?

- Milyen lépéseket tehetek a további fejlődés érdekében?
- Milyen egyéb kompetenciáim segíthetnek a fejlődésben?
- Mi motivál a tanulásra és a fejlődésre ezen a területen?
- Milyen reális tanulási célt tudok kitűzni magam elé?
- Hogyan fogom észrevenni, hogy fejlődtem ezen a területen?

Ki tudna még támogatni a tanulásban?

- Milyen források segíthetnek a fejlődésben ezen a területen?



5. TÖRTÉNETGYŰJTEMÉNY – ÚTMUTATÓ A BÉKÉRE NEVELÉS GYAKORLATI ALKALMAZÁSÁHOZ

5.1. Bevezetés az útmutatóhoz

Az útmutató célja

A békére nevelés célja az erőszak mérséklése és a globális béke építése. Olyan tudást, készségeket, attitűdöket és értékrendet közvetít, amely elengedhetetlen a békés együttéléshez. Az ifjúsági munka kontextusában ez közös tanulási folyamatként értelmezhető: a fiatalokkal együtt tárjuk fel, miként teremthető meg, tartható fenn és állítható helyre a béke. Módszertana rugalmas, így szinte bármilyen tanulási vagy szabadidős környezetben hatékonyan alkalmazható.

A békére nevelési tevékenységek során kihívást jelenthet az, hogy a különböző témákat hogyan tudjuk feldolgozni. Ezzel az útmutatóval kiindulási pontot adunk az ifjúsági munkásoknak a békére nevelés megkezdéséhez. Bemutatjuk **a béke** különböző **dimenzióit**: a béke megnyilvánulhat **egyéni, interperszonális** és **globális** szinten egyaránt. Ha tudatában vagyunk ezeknek a dimenzióknak, és annak, hogy pontosan mi a célunk, hatékonyabban tudjuk megtervezni és megvalósítani tevékenységeinket, valamint értetőbben tudunk beszélni a békéről a célcsoportunkkal.

Az itt bemutatott történetek elsősorban az interperszonális békére és a közösségek békéjére fókuszálnak, hiszen ezek alkotják az ifjúsági munka mindennapjait. Ugyanakkor nem feledkezünk meg a globális kontextusról sem: a háborúk, a klímaváltozás és a társadalmi feszültségek mindannyiunk életére hatnak. Ez a kettős nézőpont emlékeztet minket a közös felelősségvállalásra és az összefogásra, miközben hangsúlyozza az **öngondoskodás** fontosságát is, hogy az instabilitás és bizonytalanság ellenére is teljes életet élhessünk.

Az útmutató az ifjúsági munka közegéből származó **helyzeteket** mutat be. A leírt történetekben az ifjúsági munkások különböző kihívásokkal szembesülnek, amikre válaszul békére nevelési módszereket alkalmaznak. A történeteket a béke különböző dimenziói szerint csoportosítottuk. Minden történetet egy reflexiót segítő összefoglaló táblázat és egy kérdéssor követ.

A béke dimenziói	Történetek
Belső béke	1. történet: Belső béke az irodában 2. történet: Békesség a kollégák között a belső béke révén
Interperszonális béke, béke a közösségben, béke a társadalomban	3. történet: Az emberi jogok és a befogadás kihívásai 4. történet: Beszélgetés a fizikai erőszakról 5. történet: A különbségek áthidalása a párbeszéd révén 6. történet: Szomszédok 7. történet: Békére nevelés szervezeti támogatás nélkül
Globális béke	8. történet: Beszélgetés a világpolitikáról

5.2. A béke dimenziói

Legtöbbünknek saját elképzelése van arról, mi is az a „béke”. Amikor azonban másokkal beszélünk, gyakran tapasztaljuk, hogy a „béke” különböző embereknek különböző dolgokat jelent. Valaki számára a harmónia belső élményét és a globális életvilággal való harmóniát jelenti, a másik számára a konfliktusoktól és az igazságtalanságtól mentes életet, amíg másnak éppen a fegyveres erőszak hiányát. Néhányak számára a béke mindezek egyidejű megvalósulása.

A béke összetett fogalom, aminek értelmezése személytől és kontextustól függően eltérhet. A béke lehet egyrészt az egyén azon képessége, hogy belsőleg kiegyensúlyozott életet éljen, másrészt pedig egy igazságos és diszkriminációmentes társadalomban való élet lehetősége is, közvetlen erőszak nélkül. A békekutatásban a békét gyakran két szintre osztják: **negatív békére** és **pozitív békére**. Mindkét kategória lehet kívánatos, az elnevezések nem „rossz” vagy „jó” állapotot jelölnek, hanem a béke természetére utalnak

Gondolkodjunk rá folyamatként! Sehol sem sikerült még teljesen „pozitív” vagy „negatív” békét elérni, hiszen a béke nem egy végállomás, hanem egy **folyamatos spektrum**. Ritka a tökéletesen negatív vagy pozitív béke; a békére neveléssel foglalkozó személyek célja az, hogy minden lépéssel növeljék a béke jelenlétét és csökkentsék az erőszakot. A pozitív és negatív béke fogalmi irányítúként szolgálnak: segítenek felmérni egy-egy helyzetet, és tudatosabbá teszik a tervezést. Végső soron az határozza meg a gyakorlati munkánkat, ahogyan a békéről gondolkodunk.

A fogalmakat a békekutatás atyja, a norvég **Johan Galtung** alkotta meg. Galtung arra törekedett, hogy rendszerezze a béke fogalmát, és kiemelje azokat a feltételeket, amiknek teljesülniük kell ahhoz, hogy a béke lehetséges legyen. A békére nevelést erősen befolyásolja Galtung pozitív béke definíciója, aminek célja a békés és fenntartható kö-

zösségek kialakítása a tanuláson keresztül. Szerinte a béke nem magától értetődő állapot, hanem tudatos tervezést és **aktív emberi erőfeszítést** igényel.

A béke a belső harmóniától a globális ökoszisztémáig minden szinten egyszerre létezik. Ezek a rétegek folyamatosan hatnak egymásra: a társadalmi pozitív béke megteremti a feltételeket az egyéni belső békéhez, míg a tudatos, belső békére törekvő emberek formálják át a közösséget. A békére nevelés során bármelyik szinten indítunk el változást, az kihat az összes többire is.



Önreflexióra ösztönző kérdések:

- Hogyan érzed magad, miután leírtad a gondolataidat?
- Könnyű vagy nehéz volt összefoglalni a gondolataidat?
- Hogyan kapcsolódnak az általad leírt béke fogalmához az útmutatóban bemutatott különböző béke-definíciók?
- Hogyan változott a békéről alkotott elképzelésed a fentebbi olvasmányok és a feladat kapcsán?
- Ha bevontad a kollégáidat is, találtál-e közös vagy a tiedtől eltérő részeket az ő definícióikban?

1) Belső béke

A belső béke **a megtapasztalt, személyes békét** jelenti. Amikor békében vagyunk önmagunkkal, konstruktívabb módon tudunk kapcsolódni a világgal és az abban élő emberekkel. A belső béke megtalálása egész életen át tartó feladat. A külső nehézségek és válsághelyzetek felőrölhetik belső békénket és jólétünket.

Belső békénk nem választható el a környezetünktől: ha feszültség vesz körül minket, az egyensúlyunkat is nehezebb megőrizni. Néha a belső béke megteremtésének leghatékonyabb és legfenntarthatóbb módja az, ha környezetünket békésebbé tesszük.

Fontos tudatosítani, hogy a béke nem csupán elméleti kérdés, hanem **testi tapasztalat** is. A stressz, a düh és az aggodalom blokkolja a belső békét, és gátolja az öngondoskodást. Testünk és elménk egyaránt reagál a stresszre és a válságokra, még ha nem is feltétlen vagyunk ennek tudatában.

A békére nevelés megtaníthat minket arra, hogyan építsük fel, állítsuk helyre és tartsuk fenn belső békénket. A belső béke ápolása egyfajta önmagunkkal folytatott párbeszéd. Megtanulhatjuk, mire van szükségünk ahhoz, hogy biztonságban érezzük magunkat, hogyan reagálunk a stresszre vagy a válságokra, és mi segít abban, hogy békésebbnek érezzük magunkat. Amikor az élet megváltozik körülöttünk, ennek az önfelfedezésnek nem szabad abbamaradnia.

A belső béke felépítéséhez, helyreállításához és fenntartásához olyan tevékenységeket is végezhetünk, amelyek nyugodtabbá tesznek minket. Ha ezeket a helyzeteket és tevékenységeket beépítjük mindennapi életünkbe, gyakrabban élvezhetjük a belső béke állapotát.

Mindezt úgy kell megtennünk, hogy figyelembe vesszük mások szükségleteit és saját kötelezettségeinket is. Saját viselkedésünket megváltoztathatjuk, de másokét nem igazán tudjuk. Ugyanakkor befolyásolhatjuk az ő viselkedésükre adott reakcióinkat és hozzáállásunkat.

2) Interperszonális béke, béke a közösségben és a társadalomban

A béke második dimenziója az interperszonális béke. Ez a fajta béke az **egyének között, a közösségekben és a társadalmakban** jelenik meg, azaz „én” és a „másik”, vagy „mi” és a „mások” között valósul meg.

Az emberek közötti béke alapja a békés kommunikáció, az egyenlőség, a méltányosság és a diszkrimináció elleni fellépés. **A béke nem a konfliktusok hiánya**, hanem az a képesség, hogy azokat erőszak nélkül, közös és fenntartható megállapodásokkal rendezzük. A célunk nem a viták elkerülése, hanem a békés megoldási stratégiák elsajátítása.

Az emberek közötti béke kialakításához és megőrzéséhez szükséges az önreflexió, amelynek eredményeként jobban tudatosul bennünk saját perspektívánk és másokhoz viszonyított helyzetünk. Ha felismerjük saját háttérünket, kiváltságainkat, előítéleteinket és egyéb előfeltételezéseinket, könnyebben átlátjuk és kritikusabban tudjuk szemlélni a társadalmi normákat, strukturális egyenlőtlenségeket és a diszkriminációt. Csak akkor tudjuk megakadályozni az egyenlőtlenségek növekedését, ha tudatában vagyunk a körülöttünk lévő egyenlőtlenségeknek és diszkriminációnak. A pozitív(abb) béke megteremtése a társadalomban nem mindig könnyű. A béke előmozdítása változásokat hoz magával, és az átalakulási folyamat kihívásokkal járhat.

Stratégiák a biztonságosabb, befogadóbb terek létrehozásához

Az interperszonális béke növeléséhez tiszteletteljes kommunikációra és olyan helyszínekre van szükség, ahol mindenki biztonságban érezheti magát. A biztonságos(abb) tér olyan támogató környezet, amelyben a tisztelet, a tanulási hajlandóság, valamint a fizikai és mentális biztonság dominál. Bár egy tér vagy helyzet nem lehet mindig abszolút értelemben biztonságos mindenki számára, törekednünk kell arra, hogy minél inkább azzá tegyük. A biztonságosabb tér relatív fogalom, így a kommunikáció biztonságosabbá tétele ezekben a terekben kollektív és folyamatos feladat. Biztonságosabb terek nélkül nem vagyunk képesek a nehéz vagy érzékeny kérdéseket megbeszélni.

Íme néhány stratégia a biztonságosabb terek kialakításához:

- Különös figyelmet kell fordítani a marginalizált csoportokra. A cél, hogy mindenki biztonságban érezze magát anélkül, hogy diszkriminációtól kellene tartania.
- Fontos, hogy kritikusak maradjunk a hatalmi struktúrákkal és azok hatásaival szemben.
- Tisztán, világosan, őszintén kell kommunikálni, hogy a mögöttes értékek is láthatóvá váljanak.

- Fogalmazzuk meg a biztonságosabb terekre vonatkozó szabályainkat, amelyekre minden összejövétel alkalmával hívjuk fel a figyelmet. Ne feledjük, hogy ezek sosem lesznek véglegesek, hanem folyamatos értékelésre és átgondolásra szorulnak. A biztonságosabb terekre vonatkozó, leírt irányelveknek ugyanakkor a cselekedeteinken és viselkedésünkön keresztül is meg kell valósulniuk.
- Gyakoroljuk a tiszteletteljes nyelvhasználatot és párbeszédet, amennyire csak lehetséges. A tiszteletteljes párbeszéd átgondolt és reflektív beszélgetés, aminek célja egymás megértése. Az aktív hallgatás és a sokszínűség tiszteletben tartása segít bennünket, hogy hatékonyabban tudjunk kommunikálni a különbségek és határok ellenére is.

Csoportos gyakorlat: ki kapja a citromot?

A konfliktusok és nézeteltérések többféle módon is megoldhatóak. Sokszor nehéz olyan megoldást találni, ami minden érintett számára megfelelő. Meg kell hallgatnunk egymást: a konfliktusban érintetteknek lehetőséget kell adni arra, hogy megosszák gondolataikat és érzéseiket a többiekkel, és ezeket mindenkinek meg kell hallgatnia. Amikor a felek megértik egymást és empátiát éreznek egymás iránt, csökken az erőszak kockázata. Minél jobban értjük a felek valódi céljait, annál több lehetőség nyílik a megoldásra.

Sok konfliktus gyökere a kölcsönösen összeegyeztethetetlen célokban rejlik. A lentebbi gyakorlatban szereplő konfliktusban mindkét fél egy citromot szeretne megkapni. Kiderül azonban, hogy a citrom különböző részeire van szükségük. A konfliktus megoldásához el kell mondaniuk, miért van szükségük a citromra.

Ebben a gyakorlatban két csoport tárgyal és működik együtt, hogy mindkét fél számára előnyös megoldást találjanak. A cél annak bemutatása, hogy egymás indítékainak valódi megértése hogyan vezethet együttműködésen alapuló eredményekhez.

Konfliktushelyzetekben a kérdezés és egymás meghallgatása elengedhetetlen. Tisztáznunk kell, mit akar, és mire van szüksége a másik félnek. A kettő között fontos különbség van. Ha meghallgattuk, mi a másik fél szükséglete, és elmondtuk, mire van szükségünk nekünk, sokkal könnyebb olyan megoldást találni, amelyek mindkettőnk számára előnyös.

A gyakorlat leírása:

1. Osszuk a résztvevőket két csoportba.
2. Instruáljuk a csoportokat külön-külön. Az egyik csoportnak mondjuk el, hogy szükségük lesz egy citromra, hogy limonádét készíthessenek, a másik csoportnak pedig azt, hogy szükségük lesz egy citromra, hogy a héját felhasználják egy süteményhez.
3. Ne mondjuk el a résztvevőknek, hogy a két csoportnak különböző instrukciókat adtunk, és különböző szükségleteik vannak.
4. Mondjuk viszont el, hogy sajnos csak egy gyümölcs van.
5. A két csoportnak tárgyalni kell egymással. A cél, hogy közösen megoldást találjanak arra a problémára, hogy egy gyümölcs jutott a két csoportnak.
6. Irányítsuk a csoportokat. Ha segítségre van szükségük, ösztönözzük őket arra, hogy kérdezzék meg egymástól, miért van szükségük a citromra.

Ez a gyakorlat bemutatja, hogyan lehet átállni a versengő gondolkodásmódról az együttműködő megközelítésre.

Egy konfliktushelyzetnek általában négyféle kimenetele lehet:

1. Az egyik csoport nyer, a másik pedig veszít.
2. A csoportok mindkét fél kompromisszumával oldják meg a konfliktust.
3. Mindkét csoport visszavonul a konfliktusból, vagy mindkettő veszít.
4. A csoportok együttműködnek, hogy mindkét fél számára előnyös megoldást találjanak.

A konfliktusmegoldás célja olyan helyzet kialakítása, amely mindkét fél számára előnyös.

Kérdések a csoportos reflexióhoz:

- Milyen érzés volt részese lenni egy konfliktusnak? Milyen volt a kommunikáció a csoporton belül és a csoportok között?
- Fontos, hogy felismerjük a konfliktushelyzet során jelentkező érzelmeinket. Stresszesek, versengőek, esetleg dühösekké lettünk, vagy inkább élvezetesnek vagy viccesnek találtuk a tárgyalást?
- Hogyan kommunikáltak a csoportok egymással? Kérdéseket tettek fel, ajánlatokat tettek vagy követeléseket támasztottak? Megpróbálták a csoportok megérteni a másik fél céljait?
- Mit tanulhatunk ebből a gyakorlatból, és milyen helyzetekben használhatjuk fel a megszerzett tudást?

3) Globális béke

Tágabb perspektívából megközelítve a békének globális és ökológiai dimenziói is vannak. Ifjúsági munkásként tudatában kell lennünk annak, hogy egy globálisan összekapcsolt rendszer részesei vagyunk, így kikerülhetetlen, hogy ránk is vonatkozzanak a környezettel, a nemzetközi együttműködéssel, az egyenlőtlenségekkel és az igazságtalansággal kapcsolatos kérdések. Ez a megértés emlékeztet bennünket arra is, hogy még kis cselekedeteink is hatással lehetnek más emberek életére.

A világ különböző pontjain zajló konfliktusoknak messzemenő következményei vannak. Az erőszak nemcsak a közvetlenül érintettekre van hatással, hanem családjaikra és a tágabb közösségre is több generáción át. Ezért nem meglepő, hogy az erőszakos konfliktusok hatásai gyakran megjelennek az ifjúsági munkában is, alakítva a fiatalok viselkedését, hiedelmeit, félelmeit és érzéseit.

Egyéni vagy csoportos feladat: idézetek a békéről

Olvasd el az alábbi idézeteket, és gondolkodj el önállóan vagy egy kollégával együtt, hogy a Dalai Láma, Martin Luther King Jr., Oscar Arias Sánchez és Barack Obama hogyan határozzák meg a békét. Pozitív, negatív békéről beszélnek, vagy mindkettőről? Véleményed szerint a béke mely dimenzióira utalnak (belső béke, interperszonális béke vagy globális béke)? Ha többet szeretnél tudni, az interneten további információkat találsz a fent említett szereplőkről.

„A békének, ha úgy értelmezzük, mint a háború hiányát, csekély értéke van azok számára, akik éhségtől vagy hidegtől haldokolnak. (...) A béke csak ott létezik, ahol tiszteletben tartják az emberi jogokat, ahol az embereket ellátják élelemmel, és ahol az egyének és a nemzetek szabadok. Az önmagunkkal és a minket körülvevő világgal való igazi békét csak a lelki béke kialakításán keresztül érhetjük el. (...) Belső béke nélkül, bármennyire is kényelmes az ember élete anyagi szempontból, mégis aggódhat, nyugtalan vagy boldogtalan lehet. (...) A béke velünk kezdődik. Ha béke van bennünk, békében élhetünk a körülöttünk lévővel. Ha közösségünk békés állapotban van, megoszthatja ezt a békét a szomszédos közösségekkel.”

– Dalai Láma, 1989

„Eleinte úgy éreztem, hogy a »fordítsd oda a másik orcádat is« és a »szerezd el-lenségeidet« filozófiák csak akkor érvényesek, ha egyének kerülnek konfliktusba más egyénnel; amikor viszont faji csoportok és nemzetek kerülnek konfliktusba egymással, realistább megközelítésre van szükség. Miután azonban elolvastam Gandhit, (...) rájöttem, hogy ez az egyetlen erkölcsileg és gyakorlatilag is helyes módszer, amely az elnyomott emberek rendelkezésére áll a szabadságért folytatott küzdelemben. (...) Az igazi pacifizmus nem az, hogy irracionálisan megadjuk magunkat a gonosz erejének, (...) hanem inkább a gonosz elleni bátor kiállás a szeretet erejével, abban a hitben, hogy jobb az erőszak áldozatának lenni, mint elkövetőjének. (...) Az erőszakmentesség több lett, mint egy módszer, amelyet intellektuálisan elfogadtam - a békés életmód iránti elkötelezettséggé vált.”

– Martin Luther King Jr., 1958

„A béke egy soha véget nem érő folyamat. (...) Egy hozzáállás, egy életmód, a problémák és konfliktusok megoldásának módja. Nem lehet ráerőltetni a legkisebb nemzetre sem, és a legnagyobb sem kényszeríthet rá senkit. Nem hagyhatja figyelmen kívül a különbségeinket, és nem tekinthet el a közös érdekeinktől. Megköveteli, hogy együtt dolgozzunk és éljünk. (...) Nem csupán a békét keressük, nem egy olyan "békét", amelyet egy napon majd politikai változás követ, hanem a békét és a demokráciát együtt, az emberi vérontás végét, ami elválaszthatatlan az emberi jogok korlátozásának végétől. Hiszünk abban, hogy az igazságosság és a béke csak együtt virágozhat. (...) A béke csak párbeszéd és megértés, tolerancia és megbocsátás, szabadság és demokrácia révén érhető el.”

– Oscar Arias Sánchez, Costa Rica volt elnöke, 1987

„Mégis háborúban állunk, és én vagyok a felelős azért, hogy több ezer fiatal amerikai katonát küldök harcolni egy távoli földre. Néhányan ölni fognak, mások pedig meghalnak. (...) A mai háborúban sokkal több civil hal meg, mint katona; és ezek a háborúk elvetik a jövőbeli konfliktusok magvait, tönkreteszik a gazdaságokat, szétszakítják a civil társadalmakat, menekültek tömkelegét eredményezik, a gyermekek lelki sebeket szereznek. (...) A háborús eszközöknek valóban lehet szerepük a béke megőrzésében? (...) Három módja van annak, hogy igazságos és tartós békét teremtsünk. Először is olyan alternatívákat kell kidolgoznunk az erőszak helyett, amelyek elég erősek ahhoz, hogy valóban megváltoztassák a viselkedést. Másodsor, csak az egyes emberek velészületett jogain és méltóságán alapuló igazságos béke lehet igazán tartós. Harmadsor, az igazságos béke nem csak a polgári és politikai jogokat foglalja magában – magában kell foglalnia a gazdasági biztonságot és a lehetőségeket is. Mert az igazi béke nem csupán a félelemtől való szabadság, hanem a nélkülözéstől való szabadság is. Az olyanfajta erőszakmentesség, mint amit Gandhi és King gyakorolt, talán nem mindig hatékony vagy lehetséges.”

– Barack Obama, 2009

5.3. Történetek

Történetgyűjteményünk nyolc kitalált esetet tartalmaz, melyben ifjúsági munkások szembesülnek a béke fenntartásának kihívásaival az ifjúsági munka mindennapi nyüzsgésében. Ezekben a történetekben az ifjúsági munkások különböző békére nevelési megközelítéseket alkalmaznak a problémák megoldására. Minden történet után található egy táblázat, aminek kérdései segítenek abban, hogy végiggondoljuk, pontosan milyen kihívásokkal szembesültek, és milyen békére nevelési stratégiákat alkalmaztak a szereplők. A táblázatban a kérdések mellett megtalálhatóak az általunk javasolt válaszok is. (Az általunk leírt válasz nem feltétlenül az egyetlen helyes válasz; válaszaink célja inkább az, hogy segítsenek a reflexióban.)

Történetek a belső békéről

1. történet: Belső béke az irodában
2. történet: Békesség a kollégák között a belső béke révén

Történetek az interperszonális békéről, a közösségi békéről, a társadalmi békéről

3. történet: Az emberi jogok és a befogadás kihívásai
4. történet: Beszélgetés a fizikai erőszakról
5. történet: A különbségek áthidalása a párbeszéd révén
6. történet: Szomszédok
7. történet: Békére nevelés szervezeti támogatás nélkül

Történetek a globális békéről

8. történet: Beszélgetés a világpolitikáról

1. történet: Belső béke az irodában

Helyzet és kihívás: Anna ifjúsági munkás. A munka szüneteiben szinte automatikusan, gondolkodás nélkül megnyitja a hírfolyamot a telefonján. Munka után mindig elég fáradtnak érzi magát. Elgondolkodik azon, hogyan tudná fenntartani az energiáját és a koncentrációját a nap folyamán, és elbeszélget erről egy barátjával. A barátja azt mondja, lehetséges, hogy a sok inger túlzottan éberré teszi és kifárasztja. Anna ezután jobban odafigyel mentális állapotára, és észreveszi, hogy a szünetekben a hírek elolvasása szorongóvá és dekoncentrálttá teszi.

A használt békére nevelési stratégia: Anna másnap próbát tesz, és a szünetek alatt nem használja a telefonját, hanem leül, kinéz az ablakon, kicsit nyújtózkodik és hagyja, hogy a gondolatai elkalandozzanak. Kapcsolódik a testéhez és belső érzéseivel. Annának sikerül egy kis időt szánnia a reflexióra, és megállapítja, hogy valóban aggódik a világ jelenlegi helyzetéért. Ugyanakkor elégedett azzal, hogy fiatalokkal végzett munkájának köszönhetően részt vehet egy jobb jövő építésében. Az, hogy egy pillanatra összhangba kerül a gondolataival, érzelmeivel és a testével, jobb hatással van rá, mint a hírek görgetése.

Konklúzió: Az idegesség, a szorongás és az erős ingerek valóban befolyásolják a kommunikációnkat, nyitottságunk szintjét és a döntéshozatalt. Idegrendszerünket és érzelmi állapotunkat képesek vagyunk szabályozni. Ez időnként szükséges lehet mentális és fizikai egészségünk megőrzésének érdekében.

Gondold végig önállóan vagy beszélj meg egy kollégával!

Milyen a békéhez és a békére neveléshez kapcsolódó témá(ka)t lehet azonosítani ebben a történetben?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A belső béke ápolása, az ingerek szabályozása.

Milyen módszer(e)ket alkalmaztak a szereplők?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Az ingerek szabályozása (például úgy, hogy munkaidőben nem olvasunk híreket).

Miért hatékony(ak) ez(ek) a módszer(ek) ebben a kontextusban?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A stimuláció korlátozása javíthat mentális és fizikai állapotunkon, és támogatja a belső békét.

Milyen kihívások merültek/merülhetnek fel a módszer(ek) alkalmazása során?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Szokásainkat nem mindig könnyű megváltoztatni.

2. történet: Békesség a kollégák között a belső béke révén

Helyzet és kihívás: Egy szervezet ifjúsági munkásai összegyűlnek a heti megbeszélésre. Alex, mint máskor is, késve érkezik. A többiek nélküle kezdik a megbeszélést, amire csak 45 percük van. Alex belép, és megszakítja a megbeszélést azzal, hogy elmagyarázza, forgalmi dugó miatt késett, elnézést kér, majd néhány percig a saját életéről beszél.

Amikor végre folytathatják a megbeszélést és elkezdik megvitatni a következő hetek terveit, Alex 5 perces beszédet tart. Bírálja a tervet, mondván, hogy az egész rendszer nem jól működik, és hogy az előző munkahelyén sokkal hatékonyabban tervezték meg a tevékenységeket.

Simon, egy másik ifjúsági munkás, kezd frusztrálttá válni, de megpróbálja elfojtani az elégedetlenségét. Nehéz, mert úgy tűnik, Alex szerint semmit sem csinálnak jól. Pedig

a csapatban mindenki lelkes és teljes erőbedobással dolgozik. Simon várja, hogy valaki más is visszajelzést adjon Alexnek, aki úgy tűnik, mindig megzavarja a megbeszéléseket.

A használt békére nevelési stratégia: A megbeszélés után Simon úgy dönt, hogy ez így nem mehet tovább, és elkezdni átgondolni, mit tehetne a helyzet megváltoztatásának érdekében. Simon kapcsolódik az érzelmeihez, és megállapítja, hogy valóban frusztráltnak érzi magát. Simon rájön, hogy eddig ő is támogatta a destruktív mintát, mert nem fejezte ki az érzéseit és megpróbálta elrejteni a frusztrációját. Megérti, hogy a megbeszéléseknek strukturáltabbaknak és kiszámíthatóbbaknak kell lenniük.

Konklúzió: Simon beszél a főnökével, és elmondja neki, hogy zavarja a megbeszélések stílusa, és javasol néhány változtatást. A vezető úgy dönt, hogy a konstruktív és egészséges értekezleti kultúra közös kialakítását felveszik a következő heti megbeszélés napirendjére. A vezető arról is dönt továbbá, hogy a heti megbeszéléseknek strukturáltabbaknak kell lenniük, hogy garantálják a kiszámíthatóságot.

Gondold végig önállóan vagy beszélj meg egy kollégával!

Milyen a békéhez és a békére neveléshez kapcsolódó témá(ka)t lehet azonosítani ebben a történetben?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A béke és annak hiánya a közösségekben, az érzések figyelembevétele, a kommunikáció, béketeremtés a közösségekben belül, társadalmi normák. A kollégák közötti megoldatlan problémák befolyásolják az együttműködést. Dilemma: kinek a felelőssége a szervezeti munkakultúra kialakítása?

Milyen módszer(e)ket alkalmaztak a szereplők?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Kapcsolódás az érzelmekhez; annak mérlegelése, hogy fel kell-e vetni a kérdést, mikor és hogyan, felelősségvállalás a saját viselkedésért.

Miért hatékony(ak) ez(ek) a módszer(ek) ebben a kontextusban?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A reflexió és a beszélgetés hasznos módszerek az egészséges és támogató légkör kialakításához.

Milyen kihívások merültek/merülhetnek fel a módszer(ek) alkalmazása során?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Bizalmi problémák, a normák betartása, az érzelmek elfojtása.

3. történet: Az emberi jogok és a befogadás kihívásai

Helyzet és kihívás: Fiatalok egy csoportja az emberi jogokra és a befogadásra fókuszáló csoportos tanulási folyamatban vesz részt, ami a nyílt párbeszédet és a személyes vélemények megosztását ösztönözi. A program során a 17 éves Kevin nagyon negatív véleményt fogalmaz meg az LMBTQ+-közösséggel szemben. Kevin nyíltan megkérdőjelezi, miért kellene védeni az LMBTQ+-jogokat, azt állítva, hogy azok ellentétben állnak személyes és kulturális értékeivel. Kijelentései feszültséget keltenek a csoportban, különösen azok körében, akik magukat az LMBTQ+-közösség tagjaként vagy LMBTQ+ szövetségesként azonosítják.

A használt békére nevelési stratégia: Ahelyett, hogy lezárta volna a vitát, a facilitátor tiszteletteljes beszélgetésen vezeti át a csoportot, olyan módszerek alkalmazásával, mint az aktív hallgatás és a perspektívaváltás. A következő napon csoportos beszélgetést szerveznek a nyelv, a sztereotípiák és az inkluzív kommunikáció témaköréről.

Konklúzió: Kevint arra ösztönözik, hogy gondolkodjon el a méltóság, az egyenlőség és az együttélés fogalmairól. Noha nézetei valószínűleg nem változnak meg, továbbra is aktívan részt vesz a beszélgetésben, és meghallgatja mások történeteit és tapasztalatait. A tevékenység nemcsak számára, hanem az egész csoport számára fontos tanulási élmény. Az eset rámutat arra, hogy mennyire fontos a fiatalokkal végzett munkában a biztonságos tér kialakítása, ami lehetővé teszi a nehéz beszélgetéseket is.

Gondold végig önállóan vagy beszélj meg egy kollégával!

Milyen a békéhez és a békére neveléshez kapcsolódó témá(ka)t lehet azonosítani ebben a történetben?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Sokszínűség és befogadás, emberi jogok, a véleménynyilvánítás szabadsága, információhiány, amely társadalmi megbélyegzéshez, intoleranciához vagy előítéletekhez vezet.

Milyen módszer(ek)e)t alkalmaztak a szereplők?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Párbeszéd, pedagógiai felelősségvállalás, döntés arról, hogy a kérdéssel olyankor kell foglalkozni, amikor az ifjúsági munkás is jelen van.

Miért hatékony(ak) ez(ek) a módszer(ek) ebben a kontextusban?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Az ifjúsági munkás által vezetett beszélgetés ítéletmentes teret biztosított a reflexióhoz, a beszélgetéshez és egymás meghallgatásához. Az efféle megközelítést, amelynek célja az empátia és a kölcsönös megértés kialakítása a kortárs konfliktusokban, helyreállító vagy resztoratív megközelítésnek² nevezzük.

Milyen kihívások merültek/merülhetnek fel a módszer(ek) alkalmazása során?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A szabályt megszegő fiatal kezdeti ellenállása („Csak vicc volt”), a csoporttársak nyomása, hogy hallgasson, és a konfliktus eszkalálódásától való félelem.

2 A resztoratív szemlélet a konfliktuskezelés során a felelősségvállalásra és a kapcsolatok helyreállítására fókuszál.

4. történet: Beszélgetés a fizikai erőszakról

Helyzet és kihívás: Laura, aki ifjúsági munkás, véletlenül meghall egy beszélgetést: a helyi ifjúsági teret látogató néhány fiatal izgatottan és pozitív hangnemben beszél a fizikai erőszakról. Úgy tűnik, hogy csoportos bunyót terveznek a helyi sportpályán. Megtervezik, kit hívjanak meg, és mikor legyen a verekedés.

Laura szeretne úgy tenni, mintha nem hallotta volna a beszélgetést, mert elég fáradtnak érzi magát. Ugyanakkor tudja, hogy reagálnia kell, mert ifjúsági munkásként felelőssége az erőszak megakadályozása.

A használt békére nevelési stratégia: Laura úgy dönt, hogy közvetlenül beszél a fiatalokkal, odamegy a csoporthoz, és elmondja nekik, hogy hallott a bunyó tervéről. Megpróbál nyugodt maradni, és tisztelettel beszélni a fiatalokkal folytatott beszélgetés során. Laura belül fel van háborodva, de a beszélgetés során megpróbál türelmes maradni és megérteni a fiatalokat.

Laura nem ítéli el a fiatalokat, hanem tisztelettel beszél velük, támogatva saját önreflexiójukat. Beszél velük az ilyen tevékenységek veszélyeiről, valamint emlékezteti őket a fizikai erőszak illegális voltára. Laura azt is elmondja a fiataloknak, hogy ha továbbra is ilyesmit terveznek, akkor kénytelen lesz értesíteni a rendőrséget. A beszélgetés után Laura elmondja kollégáinak, mi történt és hogyan reagált, majd közösen végiggondolják, hogyan lehet megakadályozni az erőszakos tevékenységet.

Konklúzió: Amikor Laura és a fiatalok megbeszélik a dolgot, kiderül, hogy a fiatalok unatkoznak. Laurának olyan tevékenységeket kellene terveznie és szerveznie számukra, amelyek izgalmasak. Laura megígéri, hogy támogatja egy alternatív tevékenység megvalósítását, amely nem jár erőszakkal. Megállapodnak, hogy a következő hétfőn találkoznak, hogy elkezdjék a tervezést.

Gondold végig önállóan vagy beszélj meg egy kollégával!

Milyen a békéhez és a békére neveléshez kapcsolódó témá(ka)t lehet azonosítani ebben a történetben?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A fiatalok nem látják a fizikai erőszak veszélyeit, az erőszakot szórakozásnak tekinthetik.

Milyen módszer(e)k(ek) alkalmaztak a szereplők?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Tisztelet és empátia a fiatalok iránt.

Miért hatékony(ak) ez(ek) a módszer(ek) ebben a kontextusban?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A fiataloknak néha segítségre van szükségük ahhoz, hogy megértsék az erőszak kockázatait és következményeit. Reflexiós folyamatukat az ifjúsági munkások támogatták; közben tisztelettel bántak a fiatalokkal.

Milyen kihívások merültek/merülhetnek fel a módszer(ek) alkalmazása során?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Az ifjúsági munkásnak bátorságra volt szüksége ahhoz, hogy közvetlenül megszólítsa a fiatalokat. Gyorsan kellett cselekedni, előkészületek nélkül.

5. történet: A különbségek áthidalása a párbeszéd révén

Helyzet és kihívás: A városi ifjúsági közösségi teret különböző etnikai csoportokba tartozó tinédzserek látogatják. Különböző félreértések és a sztereotip gondolkodásmód miatt feszültség alakult ki közöttük. Az ifjúsági munkások észreveszik, hogy egyes csoportok elkezdik kerülni a többi csoportot, és más csoportba tartozókkal nem állnak szóba.

A használt békére nevelési stratégia: Márk úgy dönt, hogy szervez egy foglalkozást, amelynek középpontjában a párbeszéd és az erőszakmentes kommunikáció áll. Az ifjúsági munkások úgy határoznak, hogy a foglalkozást a fiatalokkal közösen tervezik meg. Együtt arra a következtetésre jutnak, hogy ha a foglalkozás címe „Párbeszéd és erőszakmentes kommunikáció” lenne, nem sok fiatal venne rajta részt, mert ez idegenül és unalmasan hangzik. Márk szerint a témának olyasvalaminek kell lennie, ami a fiatalokat igazán érdekli, miközben az alkalmazott módszereknek a párbeszédet és az erőszakmentes kommunikációt kell támogatniuk. Az ifjúsági munkások úgy döntenek, hogy a

foglalkozás a parfümökről fog szólni, mert az ifjúsági teret látogató fiatalok közül szinte mindenki érdeklődik e téma iránt. A résztvevők kipróbálhatják a parfümöket, majd irányított beszélgetésben vesznek részt az ízlésről, a preferenciákról és a parfümökkel kapcsolatos kulturális konnotációkról. Az ifjúsági munkások kommunikációs módszereket tanítanak a fiataloknak, és moderálják a beszélgetést, hogy elősegítsék az empátiát és a kölcsönös tanulást a csoportok között.

Konklúzió: Az irányított reflexiós gyakorlatok és a közös érdeklődési körrel folytatott beszélgetés révén a résztvevők fokozatosan megnyílnak és beszélnek tapasztalataikról, félelmeikről és feltételezéseikről. A műhelymunka végén többen is arról számolnak be, hogy empatikusabbnak érzik magukat mások iránt.

Gondold végig önállóan vagy beszélj meg egy kollégával!

Milyen a békéhez és a békére neveléshez kapcsolódó témá(ka)t lehet azonosítani ebben a történetben?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Előítéletek, a kommunikáció hiánya, identitás alapú konfliktus.

Milyen módszer(ek)e)t alkalmaztak a szereplők?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A békével kapcsolatos témakörök beépítése az ifjúság által kedvelt tevékenységekbe. A párbeszéd és az empátia előmozdítása, történetmesélő körök, aktív hallgatási gyakorlatok, erőszakmentes kommunikáció.

Miért hatékony(ak) ez(ek) a módszer(ek) ebben a kontextusban?

A Te válaszod: _____

A módszerek biztonságos(abb) teret biztosítottak az önkifejezéshez és a kölcsönös megértéshez egy kulturálisan sokszínű csoportban.

Milyen kihívások merültek/merülhetnek fel a módszer(ek) alkalmazása során?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Ellenállás és bizalmatlanság a résztvevők között; érzelmi sebezhetőség.

6. történet: Szomszédok

Helyzet és kihívás: Két tizenéves fiú között hangos szóváltás robban ki az ifjúsági közösségi tér bejárata előtt. Egy szomszéd agresszíven közbeavatkozik, és az ifjúsági közösségi tér működtetőit okolja azért, hogy „bajkeverőket” támogat. A konfliktus gyorsan eszkalálódik a közösségi médiában, ahol szigorúbb szabályozást követelnek az terek működését illetően. A közösségi médiában számos tévhit terjed el a fiatalokról.

A használt békére nevelési stratégia: A vitát követő héten az ifjúsági munkások és a fiatalok megbeszélést tartanak arról, hogy hogyan lehetne a helyi közösséggel való kapcsolaton javítani. Egy helyett három kisebb beszélgetést szerveznek, hogy mindenki, aki részt szeretne venni, el tudjon jönni.

Közben az ifjúsági munkások maguk között is megvitatják, mi a szerepük a fiatalokat érintő nyilvános vitákban. Úgy döntenek, hogy mediátorként lépnek fel és nyilvános párbeszédet kezdeményeznek a bizalom helyreállítása érdekében. Emellett olyan tájékoztató rendezvényt is szerveznek a helyi közösség számára, melyet maguk a fiatalok vezetnek.

Az ifjúsági munkások és a fiatalok megpróbálják megtalálni azokat a módszereket, amelyekkel a közösségi média a viták eszkalálása helyett a béketeremtésre használható. Közzétesznek egy rövid interjúkból álló sorozatot, melyben a fiatalok bemutatják azokat a számukra kedves környékbeli helyeket, ahol békésnek, optimistának és reménnyel telinek érzik magukat.

Konklúzió: Az ifjúsági közösségi tér által szervezett tevékenységek segítenek összehozni a fiatalokat és a felnőtteket. A kölcsönös kommunikáció révén a különböző felek lehetőséget kapnak arra, hogy jobban megértsék egymást. Ezeken az eseményeken részt vesz a szomszéd és a két tizenéves fiú is, akik kapcsán a konfliktus kirobbant; végül az ifjúsági központ által szervezett beszélgetések segítenek enyhíteni a feszültségeket. Tágabb értelemben véve a közösség tagjai jobban megismerik egymást, és tisztázódnak az egymással szemben álló csoportok között fennálló tévhitek. Ennek eredményeként visszatér a fiatalok és a tér iránti bizalom.

Gondold végig önállóan vagy beszélj meg egy kollégával!

Milyen a békéhez és a békére neveléshez kapcsolódó témá(ka)t lehet azonosítani ebben a történetben?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A konfliktusok eszkalálódása, a békés együttélés, az állampolgári felelősség.

Milyen módszer(ek)e)t alkalmaztak a szereplők?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Közösségi konfliktuskezelés, konfliktusmegoldás, deeszkaláció, mediáció, resztoratív igazságszolgáltatás.

Miért hatékony(ak) ez(ek) a módszer(ek) ebben a kontextusban?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A vitát le kellett csillapítani, és mediációra volt szükség. A jövőbeli viták megelőzése érdekében bizalmat kellett építeni, kommunikációval és a tévhitek elleni fellépéssel.

Milyen kihívások merültek/merülhetnek fel a módszer(ek) alkalmazása során?

A Te válaszod: _____

Our answer: A közösség tagjainak bizalmatlansága, a médiában megjelenő félrevezető információk hatása, a nyomás, hogy a fiatalokat inkább „fegyelmezzék”, mint neveljék.



7. történet: Békére nevelés szervezeti támogatás nélkül

Helyzet és kihívás: Martin be akarja vezetni a békére nevelést a mindennapi ifjúsági munkába, például a Nemzetközi Béke Napjának megünneplésével, vagy konfliktuskezeléssel és értékekkel kapcsolatos tevékenységekkel. Kollégái és a vezetőség közömbösséggel vagy ellenállással reagálnak rá.

A vezetés „túl politikainak” vagy irrelevánsnak minősíti az ilyen kezdeményezéseket, és alig mutat irántuk érdeklődést. Martin egyedül érzi magát, de továbbra is fontosnak tartja a témát. Személyes értékei és az intézményi korlátok ellentétbe kerülnek, és belső konfliktust eredményeznek.

A használt békére nevelési stratégia: Martin megérti, hogy a békére nevelés érték-alapú, ezért egyesek számára túl politikainak tűnhet. Ugyanakkor Martin tisztában van azzal is, hogy ifjúsági munkásként mindenképpen valamilyen értékek mentén dolgozunk. Mindenki hisz bizonyos értékekben, függetlenül attól, hogy beszél-e róluk vagy sem.

Martin elgondolkodik azon, hogyan maradhat hű az értékeihez egy merev rendszer keretein belül. A következő megbeszélésen felveti főnökének, hogy apró lépésekkel, anélkül, hogy kifejezetten így nevezné, gyakorolhatná a békére nevelést. A vezető miután meghallgatja Martin érvelését a békére nevelés fontosságáról és látja elkötelezettségét, beleegyezik a dologba. A vezető engedélyt ad Martinnak, hogy hetente körülbelül 30 percet szánjon a békére nevelés helyi ifjúsági munkába való bevezetésére, tevékenységek tervezésére és kipróbálására. Megállapodnak abban is, hogy az első hat hónap végén Martin a heti megbeszélésen bemutatja az eredményeket a csapat többi tagjának. Martin nem promotálja a békére nevelést, hanem csendben alkalmazza azt szokásos munkájában.

Martin elkezdni átalakítani a rendszeres megbeszéléseket és programokat, hogy azokba beépítse a békére nevelés elemeit, mint például az empátia, a konfliktuskezelés és a befogadás alapelveit. Megkezd egy „Béke Napja” kezdeményezés tervezését, amelyet a fiatalokkal közösen alakít ki.

Konklúzió: Az akadályok tudatában Martin finom módszereket talál arra, hogy a békére nevelést beépítse a mindennapi tevékenységekbe, és érték-alapú munkával támogassa a fiatalokat.

Martin kollégái és felettesei látják, hogy a szokásos ifjúsági munka keretei közt is lehetséges békére nevelési megközelítéseket alkalmazni. Martin engedélyt kap a békére nevelés folytatására, és néhány kollégája is elkezd alkalmazni a békére nevelés egyes elemeit a fiatalokkal végzett munkában.

Gondold végig önállóan vagy beszélj meg egy kollégával!

Milyen a békéhez és a békére neveléshez kapcsolódó témá(ka)t lehet azonosítani ebben a történetben?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Cselekvőkészség, értékek, szakmai bátorság, etika, határok, biztonság, belülről jövő szervezeti változás előidézése.

Milyen módszer(ek)e)t alkalmaztak a szereplők?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Az ifjúsági munkás joga és kötelessége, hogy társadalmi és értékalapú témákat vessen fel. Biztonságos(abb) tér létrehozása a felnőttek és kollégák számára is. A fiatalok cselekvőkészségének ösztönzése.

Miért hatékony(ak) ez(ek) a módszer(ek) ebben a kontextusban?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A választott módszerek nem igényeltek strukturális változást vagy felülről jövő jóváhagyást, és reális, konfliktusmentes megoldást kínáltak az ifjúsági munkás számára.

Milyen kihívások merültek/merülhetnek fel a módszer(ek) alkalmazása során?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Lehet, hogy a rendszer még nem áll készen a békére nevelés bevezetésére. Mentális terhelés: az az érzés, hogy „harcolni” kell az értékekért. Kétség és bizonytalanság – a félelem attól, hogy „túl politikai” lesz az ember. A kollégák vagy a vezetőség részéről érkező finom vagy hallgatóságos ellenállás.

8. történet: Beszélgetés a világpolitikáról

Helyzet és kihívás: A demokráciára és az emberi jogokra fókuszáló Erasmus+ ifjúsági csereprogram keretében ifjúsági munkások műhelymunkát tartanak fiataloknak a politikai részvétel formáiról. Egy kiscsoportos beszélgetés során feszültség alakul ki egy grúz és egy ír résztvevő között. A tematikus műhelymunka keretében zajló kiscsoportos beszélgetés során az egyes csoportokban zajló folyamatokat nem irányítja szakember, így a párbeszéd strukturálatlan. A grúz résztvevő beszámol a hazájában zajló, kormányzati korrupció elleni tiltakozásokról és az EU-integráció mellett való kiállásról, míg az ír résztvevő, aki nem ismeri Grúzia politikai helyzetét, azt kérdezi, miért nem váltják le a polgárok a jelenlegi kormányt. Ez a megjegyzés akaratlanul is összeütközésbe kerül a grúz résztvevő élettapasztalataival, védekező és érzelmileg feszült reakciót vált ki belőle. A beszélgetés a kulturális félreértések és eltérő politikai kontextusok miatt hevesre fordul.

A kötetlen beszélgetések teret adnak a személyes vélemények megosztásának és a többi résztvevő élettapasztalataiból való tanulásnak, ami arra ösztönzi a fiatalokat, hogy közös értékeken keresztül kapcsolódjanak egymáshoz és fedezzék fel a sokszínű valóságot. Mindazonáltal a facilitátor hiánya a csoportos beszélgetés során hátránynak bizonyult. Mivel nem volt jelen ifjúsági munkás, aki irányította volna a beszélgetést, kezelte volna az érzelmi dinamikát és biztosította volna a kontextust, a beszélgetés kiegyensúlyozatlan és eredménytelen lett. Ez rávilágít arra, hogy még a kötetlen beszélgetések során is szükség lehet facilitációra, vezetésre és támogatásra, ha érzékeny vagy politikailag terhelt témákkal foglalkozunk.

A használt békére nevelési stratégia: A műhelymunkát vezető ifjúsági munkások vállalják a felelősséget a helyzetért. Gyorsan rájönnek, hogy szinte teljesen kihagyták az előkészítési fázist, egyből az érzékeny témákról szóló beszélgetésekre ugrottak, és azt gondolták, hogy a kiscsoportos beszélgetések során nem szükséges a facilitáció.

Közös megbeszélést tartanak az összes résztvevővel, melynek célja, hogy megtalálják a módját annak, hogyan folytathatják a csoportmunkát a vita után. Az ifjúsági munkások elmondják a résztvevőknek, hogy jobban fel kellett volna készíteniük őket a csoportmunkára, és a kiscsoportokban kellett volna maradniuk, hogy megfigyeljék és moderálják a beszélgetéseket.

Ezután beszélnek azokról az okokról, amelyek a vita eskalálódásához vezethettek, és arra ösztönzik a résztvevőket, hogy beszéljék meg ezeket egymással, hogy a jövőbeli beszélgetések békésebbek legyenek. Beszélnek a saját kontextuson és élettapasztalatokon alapuló előfeltételezésekről, és arról, hogy érthető, ha valaki érzelmileg védekezővé válik, ha a konfliktus személyesen érinti. Az ifjúsági munkások és a résztvevők szabályokat is hoznak a biztonságosabb tér kialakításához az ifjúsági csere hátralévő részére.

Konklúzió: A tapasztalat megtanítja a résztvevőknek az empátia és az aktív hallgatás fontosságát. Megtanulják azt is, hogy különböző perspektíváink vannak, és ennek tudatában kell lennünk, amikor érzékeny témákról beszélünk. Bár a vitából mind a résztvevők, mind az ifjúsági munkások sokat tanultak, mindannyian azt kívánják, bárcsak ne történt volna meg.

Az ifjúsági munkások megértették, hogy a politikai kérdésekről való beszélgetések során mindig jelen kell lennie egy facilitatornak. Megtanulták azt is, hogy először meg kell állapodni a biztonságos(abb) térre vonatkozó szabályokban és beszélni kell a tiszteletteljes kommunikációról, és csak utána lehet csoportos beszélgetéseket kezdeményezni érzékeny témákról.

Gondold végig önállóan vagy beszélj meg egy kollégával!

Milyen a békéhez és a békére neveléshez kapcsolódó témá(ka)t lehet azonosítani ebben a történetben?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Interkulturális párbeszéd és a különböző élettapasztalatokon, valamint az országok közötti társadalmi/politikai különbségeken alapuló félreértések.

Milyen módszer(ek)e)t alkalmaztak a szereplők?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Felelősségvállalás a saját cselekedeteinkért és azok következményeinek elfogadása; biztonságos(abb) tér kialakítása a beszélgetésekre vonatkozó szabályok megalkotásával.

Miért hatékony(ak) ez(ek) a módszer(ek) ebben a kontextusban?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: A konfliktust az ifjúsági munkások felelősségteljesen kezelték.

Milyen kihívások merültek/merülhetnek fel a módszer(ek) alkalmazása során?

A Te válaszod: _____

A mi válaszunk: Kihívások a kényes témákról folytatott tiszteletteljes párbeszéd során.

5.4. Hogyan beszéljünk a fiatalokkal a háborúról és a politikáról?

Fiatalokkal a világpolitikáról beszélgetni nehéz feladat. Amikor a világban erőszakos események, például háborúk zajlanak, az ifjúsági munka hozzájárulhat a biztonságérzet és a mindennapi élet folytonosságának megteremtéséhez. Amikor a politikai helyzet megváltozik, a mindennapi élet rutinjai igen fontossá válnak.

Az etikai és erkölcsi vita mindig része a háborúról szóló beszélgetéseknek. Érthető módon a fiatalok számára gyakran nehéz megérteni, hogy egyáltalán hogyan lehetségesek a háborúk. Nagyon sajnálatos, hogy az emberiség még mindig nem képes erőszak nélkül megoldani a nézeteltéréseket. A konfliktusokat tisztelettel és párbeszéd útján lehetne kezelni. A hatékony konfliktuskezelés pozitív változáshoz vezet, ahelyett, hogy fokozná a feszültségeket. Fontos emlékezni arra, hogy bár a világban jelen van a gonoszság, mindig vannak jó szándékú emberek és jó cselekedetek is.

Az ifjúsági munkásoknak eltérő véleményük lehet arról, hogy kell-e beszélgetni a fiatalokkal az erőszakról és a háborúkról. Akut válsághelyzetben a felnőtteknek erős motivációjuk lehet arra, hogy a fiatalokkal is beszélgessenek a témáról. Fontos szem előtt tartani azonban, hogy a különböző háttérrel rendelkező embereknek eltérő szükségleteik lehetnek. Egyes fiatalok beszélni akarnak a háborúról, míg másoknak minden eddiginél nagyobb szükségük van a békességre, a nyugalomra, a normalitásra és a mindennapi rutinra. Ha a válsághelyzet akut, a legjobb megoldás általában az, ha a lehető legnagyobb mértékben ragaszkodunk a mindennapi élet rutinjaihoz. A felnőttek számára ez frusztráló lehet, mert tenni szeretnének valamit. A felnőtteknek fel kell mérniük, melyik a megfelelő pillanat bizonyos kérdések megvitatására. Ugyanakkor az aktív elkerülés még nehezebbé teheti a téma kezelését. A válság kérdéseinek megvitatására akkor kerülhet sor, amikor már kialakult a biztonságérzet – a normális mindennapi élet, beleértve a tanulást és a szokásos tevékenységeket, folytatódhat még a megváltozott helyzetben is.

Ha eljön az idő, hogy beszéljünk a háborúról vagy más válságokról, fontos emlékeztetnünk magunkat és másokat is arra, hogy mindannyian más-más perspektívából nézzük a dolgokat. Ugyanabban a világban élünk, de identitásunk, hátterünk, tapasztalataink és társadalmi környezetünk miatt nem ugyanúgy érzékeljük és értelmezzük azt.

A háborúról beszélve jó emlékeztetni a fiatalokat arra, hogy a háború elsősorban és legfőképpen az államok közötti ügy. Az államok közötti háború nem ad felhatalmazást mások identitás alapján történő megkülönböztetésére. A megkülönböztetés mindig ki-rekesztéssel jár, ami negatív hatással van a közösség békéjére.

Ami az erőszakra és a háborúra vonatkozó információkat illeti, mindannyiunknak hiányosak az ismeretei. A konfliktusok összetettek, és nem mindig van nyilvánvaló és egyszerű oka annak, hogy miért tör ki egy háború. Az ifjúsági munkásoknak nem kell politikai elemzőnek vagy háborús szakértőnek lenni ahhoz, hogy meg tudják vitatni, hogyan hatnak ránk a háborúk. Inkább a fiatalok által felvetett aggályokra és kétségekre kell összpontosítani, mintsem a konfliktus részleteinek megvitatására.

Teljesen elfogadható az is, ha megmutatjuk, hogy a felnőttek sem mindig tudják, hogyan viszonyuljanak a válságokhoz. Ugyanakkor az ifjúsági munkásnak mindig annak a professzionális, biztonságot nyújtó felnőttnek kell lennie, aki beszélgetni tud a fiatalokkal. Egy ifjúsági munkás például így fogalmazhat:

„Jelenleg nem tudom a választ erre a kérdésre, és nem igazán tudom, mit gondoljak vagy tegyek ezzel a konfliktussal kapcsolatban. De aggódom, és igyekszem a legjobb tudásom szerint gondoskodni magamról és másokról ebben a válságban. Talán együtt gondolkodhatnánk a válaszokon, és gyűjthetnénk információkat”.

Amikor az ifjúsági munkások úgy döntenek, hogy a háború és a konfliktus témáit megvitatják a fiatalokkal, célszerű figyelembe venni, hogy ezek a beszélgetések hatással lehetnek a fiatalok érzelmeire és biztonságérzetére, és felkavarhatják a fiatalokat. Ifjúsági munkásként jobban támogathatjuk a fiatalok jólétét, ha figyelmet fordítunk a háborúról és a konfliktusokról szóló beszélgetések öt alábbi aspektusára:

1. Érzelmek

A globális politikai válságok és háborúk sokféle érzelmet és reakciót válthatnak ki az emberekből. Az érzelmek megengedettek, és érdemes foglalkozni velük. Érzéseinket azonban nem lehet erőszakos cselekmények igazolására használni.

Meg kell tanulni, hogyan lehet megszabadulni a negatív érzelmektől. Például különböző mozgásos, fizikai gyakorlatok és tevékenységek segíthetnek ezeknek az érzéseknek a levezetésében és a fiatalok megnyugtatózásában. Emellett érdemes elgondolkodni azon, hogy melyek azok a tevékenységek, amelyek örömet, reményt és jólétet okoznak - ezeket a viharos időkben is érdemes gyakorolni. Az érzelmekkel való munka egész életünk során fontos feladat - érzelmeink mindig jelen vannak, akár tudatában vagyunk ennek, akár nem.

2. Biztonság és védelem

A biztonság és a védelem alapvető szükségletünk. A nyugtalanító témák megbeszélése bizonytalanságérzetet és félelmet kelthet a fiatalokban. Ha a háborúról beszélünk, utána vissza kell térnünk a mindennapi rutinhoz, hogy visszaálljon a biztonságérzet. Nem egészséges, ha hosszabb ideig a félelem vagy a szorongás érzései tartanak fogva bennünket.

3. Tudás és információ

Véleményünk és értékeink formálásához elengedhetetlenek a háborúkról és a békéről szerzett ismeretek és információk. A válságokkal kapcsolatban a különböző információforrások nagyon eltérő nézőpontokból tárgyalhatják az egyes témákat. Ezért kritikus szemléletre van szükség a médiával és az információkkal szemben. Az ifjúsági munkások találkozhatnak olyan fiatalokkal, akik már átéltek háborút, így a másoktól kapott információkba beleszövődnek saját tapasztalataik is. A béketeremtéssel kapcsolatos tudatosság növelése remény egy jobb jövőre. A médián keresztül mindannyian többet hallunk a háborúkról, mint a békéről. Ha azonban megértjük a béke sokrétűségét, rájövünk, hogy a világban sokkal több a béke, mint a háború.

4. Remény

A remény pedagógiája és a békés világról való álmodozás bátorsága egy jobb jövő felé vezetnek minket. A remény pedagógiája azt jelenti, hogy bátorítjuk a reményt magunkban és másokban, még akkor is, ha a különböző válságok miatt frusztráltak érezzük magunkat. Bár konfliktusok idején normális, hogy reménytelennek érezzük magunkat, kereshetünk olyan embereket és helyzeteket, amelyek optimistábbá tesznek bennünket. A reményhez szükség lehet arra, hogy tudjuk, pontosan mi váltja ki a reménytelenséget és mi ad reményt, mi segíthet egyensúlyba kerülni. Törekednünk kell a reményre, de ugyanakkor tisztában kell lennünk azzal, mi történik a világban. Elfordulni és bezárkózni rövid távon jó érzés lehet, de elidegeníti az embert a valóságtól. A remény és a reménytelenség az érzelmi spektrum két különböző végpontjának tekinthető, és mindkét szélsőséget megélhetjük.

6. FELHASZNÁLT ANYAGOK

Békére neveléssel kapcsolatos kompetencialista ifjúsági munkások számára

A kompetenciaterületek leírását és elemeit konzorciumunk közösen dolgozta ki. Az ifjúsági munkával és emberi jogi neveléssel foglalkozó specifikus kézikönyveket (pl. Kompas) referenciapontként használtuk, hogy igazodjunk az ifjúsági munka gyakorlatához. Részletesen megvizsgáltunk különböző szakirodalmi forrásokat, hogy felmérjük, mi az, ami hiányzik, azonosítva az igényt egy ifjúsági munkásokra fókuszáló kompetencialistára (CoE, 2024; UNICEF, 2019; Frás & Schweitzer, 2016; UNICEF, 2016; British Council, 2017).

További források

Ha szeretnél többet tudni a belső béke és reziliencia kialakításáról, a diszkrimináció felszámolásáról és a biztonságosabb terek kialakításáról, a "Peace education in times of crises" angol nyelvű online tanfolyamon elmélyítheted tudásodat.

Hivatkozások a kompetenciaterületek témakörében:

Bajaj, M. (2015). "Pedagogies of resistance" and critical peace education praxis. *Journal of Peace Education*, 12(2), 154–166. <https://doi.org/10.1080/17400201.2014.991914>

British Council. (2017). Active Citizens Global Toolkit. https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/active_citizens_global_toolkit_2017-18.pdf

Council of Europe (CoE). (2024). Feasibility study about a Recommendation of the Committee of Ministers to Governments of Member States on Peace Education in non-formal learning and youth work. <https://rm.coe.int/feasibility-study-cmrec-on-peace-education/1680b4033d>

Frás, M., & Schweitzer, S. (2016). Mainstreaming Peace Education Competence Framework. <https://mainstreamingpeaceeducation.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/11/peace-education-competence-framework-ebook.pdf>

UNICEF. (2016). Adolescents as Peacebuilders Toolkit. <https://www.unicef.org/media/59166/file>

UNICEF. (2019). Adolescent Kit for Expression & Innovation. <https://www.unicef.org/evaluation/media/916/file/Adolescent%20Kit%20for%20Expression%20and%20Innovation.pdf>

Egyéb hivatkozások:

Galtung, Johan (1964). An editorial. *Journal of Peace Research*, 1 (1), 1-4.

Galtung, Johan (1996). Peace by Peaceful Means, Sage publications. chesseeyou.files.wordpress.com/2017/08/johan_galtung_peace_by_peaceful_means_peace_and_bookzz-org.pdf

Webel, C. & Kaba, M. (2019). Definitions of Peace in the Modern Era since 1920. In *A Cultural History of Peace: Volume 6 The Modern Era (2020)*. Bloomsbury Publishing. <https://doi.org/10.5040/9781474206969.ch-001>

[Peace Education Institute's webcourse on peace and peace education, 2024](#)

Elina Lauttamäki & Eeva-Liisa Kiiskilä: [How to Talk about Wars with Children](#). Peace Education Institute, Finland 2024

Peace Education Institute. Salleh-Hoddin, Pirih & Kiiskilä. Tackling Discrimination. My learning diary. 2021. Peace Education Institute. [My_learning_diary_110821_web-pieni.pdf \(rauhankasvatus.fi\)](#)

Rodriguez Carreon, Vivianna & Vozniak, Penny. (2021). Embodied Experiential Learning: Cultivating Inner Peace in Higher Education. *Journal of Awareness-Based Systems Change*. 1. 31-50. <https://doi.org/10.47061/jabsc.v1i2.1179>

[Peace Education Institute's webcourse on peace and peace education, 2024](#)

[Peace Education in times of crises-online course, 2024](#)

